

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

Sažetak Pulsa javnosti XXIII

Novembar 2022

Stavovi iskazani u ovom dokumentu su stavovi ispitanika u istraživanju javnog mnjenja i ne predstavljaju nužno stavove UNDP-a ili USAID-a.

SADRŽAJ

Spisak tabela	2
Spisak slika	2
Izvršni rezime	4
Ključni indikatori Pulsa javnosti	6
Politički smer	7
Lična bezbednost	8
Indeksi demokratizacije i ekonomskog poverenja.....	9
Ekonomski smer.....	12
Glavni problem sa kojima se Kosovo trenutno suočava.....	13
Zapošljavanje na osnovu znanja i zasluga i u javnom i u privatnom sektoru.....	14
Percepcije u vezi sa korupcijom velikih razmera.....	16
Stavovi u vezi sa glasanjem.....	18
Životna sredina.....	22
Metodologija	27
Ponderisanje ukupne populacije	27
Izračunavanje indeksa	28

SPISAK TABELA

Tabela 1 Zadovoljstvo ispitanika ključnim izvršnim, zakonodavnim i pravosudnim institucijama na Kosovu.....	6
Tabela 2 Analiza trenda komponenti ID.....	11
Tabela 3 Analiza trenda komponenti IEP.....	12
Tabela 4 Percepcije o prisutnosti korupcije velikih razmera u javnim i međunarodnim institucijama na Kosovu.....	19

SPISAK SLIKA

Slika 1 Zadovoljstvo ispitanika političkim smerom na Kosovu.....	7
Slika 2 Procenat ispitanika koji bi se pridružili političkim protestima	8
Slika 3 Percepcija ispitanika o bezbednosti.....	9
Slika 4 Indeksi demokratizacija i ekonomskog poverenja	10
Slika 5 Zadovoljstvo ekonomskim smerom na Kosovu	12
Slika 6 Percepcije o glavnim problemima sa kojima se Kosovo trenutno suočava.....	14
Slika 7 Percepcije o ulozi meritokratije u zapošljavanju u javnom sektoru	15
Slika 8 Percepcije o ulozi meritokratije u zapošljavanju u javnom sektoru u odnosu na privatni sektor	16
Slika 9 Razlozi zašto su ispitanici dali svoju ocenu o obimu korupcije na Kosovu.....	18
Slika 10 Percepcija ispitanika o tome da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu	19
Slika 11 Percepcija muškaraca i žena o tome da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu.....	19
Slika 12 Percepcija različitih zajednica o tome da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu.....	20
Slika 13 Verovatnoće da će ispitanici glasati ukoliko bi se centralni izbori održali uskoro	21
Slika 14 Verovatnoća da će ispitanici glasati, njihova naklonjenost za glasanje, etnički razvrstani podaci.....	22
Slika 15 Svest ispitanika o njihovom pravu da žive u zdravom i čistom okruženju	23
Slika 16 Svest ispitanika o njihovom pravu da žive u zdravom i čistom okruženju, etnički razvrstani podaci.....	24
Slika 17 Svest ispitanika o potencijalnim ekološkim pretnjama za zdravlje njih i njihovih porodica.....	25
Slika 18 Svest ispitanika o potencijalnim ekološkim pretnjama za zdravlje njih i njihovih porodica, etnički razvrstani podaci	25
Slika 19 Svest ispitanika o uticaju klimatskih promena na Kosovu.....	26
Slika 20 Svest ispitanika o uticaju klimatskih promena na Kosovu, etnički razvrstani podaci.....	26

IZVRŠNI REZIME

Sažetak Pulsa javnosti („Public Pulse Briefs“) prikazuje nalaze o deset ključnih indikatora u vezi sa socio-ekonomskim, ekološkim i političkim pitanjima. Oni su zasnovani na dvogodišnjim istraživanjima javnog mnjenja koja se sprovode dva puta godišnje sa ispitanicima starijim od 18 godina na Kosovu¹. Sažetak Pulsa javnosti XXIII izveštava o nalazima istraživanja javnog mnjenja sprovedenog sa 1.306 ispitanika od 21. oktobra do 3. novembra 2022. godine na celoj teritoriji Kosova, sa podjednakim brojem muškaraca i žena, kao i sa svim etničkim grupama koje žive na Kosovu. Podaci i indikatori iz istraživanja javnog mnjenja su razvrstani prema etničkoj pripadnosti i polu kako bi se pružile detaljne informacije o razlikama u percepcijama o razvojnim izazovima sa kojima se suočavaju ljudi na Kosovu.

U istraživanju javnog mnjenja oktobar-novembar 2022. (u daljem tekstu novembar 2022.), nivo zadovoljstva radom izvršne vlade zabeležen je na 41%, što je smanjenje od 6,2 procentna poena u odnosu na anketu iz aprila 2022. kada je iznosio 47,2%. Nivo zadovoljstva radom premijera zabeležen je na 44,9%, što je pad od 7,7 procentnih poena u odnosu na april 2022. godine kada je iznosio 52,6%. Zadovoljstvo radom Skupštine iznosilo je 39,1%, naspram 50,2% u aprilu 2022. godine, dok je zadovoljstvo predsednicom Skupštine Kosova bilo 50,8%, u poređenju sa 54,4% u aprilu 2022. godine. Nivo zadovoljstva radom predsednika zabeležen je na 56,8%. % u poređenju sa 58,4% u aprilu 2022. godine. Došlo je do značajnog smanjenja stope zadovoljstva sudovima i Kancelarijom glavnog tužioca, sa 24,4%, odnosno 22%, u poređenju sa 39,1%, odnosno 37,1% u aprilu. 2022.

Indeks demokratizacije (DI) smanjen je za 0,14 poena (1,52) u odnosu na april 2022. godine kada je iznosio 1,66 poena. Slično tome, Indeks ekonomskog poverenja (IEP - ECI) opao je za 0,12 poena (0,86) u odnosu na april 2022. kada je iznosio 0,98 poena. I ID i IEP se mere na skali od 0 poena (minimum) do 3 poena (maksimum), pri čemu se vrednosti ispod 1,5 smatraju negativnim, dok one iznad 1,5 pokazuju pozitivan stav većine ljudi u pogledu demokratizacije i ekonomskog indeksa.

Znatno manji broj ispitanika bio je spreman da protestuje iz političkih razloga u novembru 2022. (24,2%) nego u aprilu 2022. (37,6%). Ovo je najmanji broj ljudi koji su spremni da protestuju iz političkih razloga ikada zabeležen od strane Pulsa javnosti. Podaci razvrstani po etničkoj pripadnosti pokazali su smanjenje spremnosti na protest među kosovskim Albancima i pripadnicima drugih kosovskih zajednica i povećanje spremnosti na proteste iz političkih razloga među kosovskim Srbima. Rejting kosovskih Albanaca iznosio je 24,3% u poređenju sa 39,4% u aprilu 2022. godine, rejting među kosovskim Srbima je bio 11% u poređenju sa 6,7% u aprilu 2022. godine i 21% među pripadnicima drugih kosovskih zajednica u poređenju sa 30% u aprilu 2022.² Najveći udeo nezadovoljnih političkim smerom na Kosovu bio je među kosovskim Srbima (41,4%), zatim pripadnicima drugih kosovskih zajednica (35,5%) i kosovskim Albancima (31,1%). Sve u svemu, 42,6% ispitanika je bilo nezadovoljno, a 23,16% je zadovoljno trenutnim političkim smerom Kosova.

¹ Za UNDP, pozivanje na Kosovo se shvata u kontekstu Rezolucije Saveta bezbednosti 1244 (1999).

² Za potrebe ovog istraživanja javnog mnjenja, termin „ostale kosovske zajednice“ uključuje kosovske Aškalije, kosovske Bošnjake, kosovske Egipćane, kosovske Gorance, kosovske Rome i kosovske Turke.

Rezultati istraživanja javnog mnjenja iz novembra 2022. pokazali su sličnost u smislu bezbednosti među ispitanicima u poređenju sa aprilom 2022. godine, sa 80,43% koji se oseća bezbedno napolju u novembru 2022, u poređenju sa 80,41% u aprilu 2022. Podaci razvrstani po polu pokazuju da se muškarci (81,1%) osećaju se malo bezbednije kada su na ulici od žena (79,8%). Osećaj bezbednosti među kosovskim Srbima je smanjen za 30,8 procentnih poena, sa 15,3% koji se oseća bezbednim u novembru 2022. godine, u poređenju sa 46,1% u aprilu 2022. Najveći osećaj bezbednosti zabeležen je među kosovskim Albancima sa 83,3% (81,6% u aprilu). 2022) oseća se bezbedno na ulici, a slede pripadnici drugih kosovskih zajednica (79,5%) čiji je osećaj bezbednosti takođe opao za 9 procentnih poena (88,5% u aprilu 2022.).

Anketa Pulsa javnosti iz novembra 2022. takođe se raspitala o najhitnijim problemima sa kojima se Kosovo trenutno suočava. Ispitanici su bili upitani da izaberu jednu temu za koju smatraju da je najhitniji problem. Nalazi pokazuju sličnost sa zapaženim glavnim problemima kao u aprilu 2022: nezaposlenost (29,9%), siromaštvo (21%) i cene osnovnih zaliha (17,4%) smatraju se tri glavna problema na Kosovu. Snabdevanje električnom energijom (4,3%) i zdravlje (4,1%) bili su među prvih pet problema koje su ispitanici identifikovali. Vredi napomenuti da je u poređenju sa aprilom 2022. godine stopa onih koji korupciju smatraju velikim problemom (5%), u novembru 2022. godine opala za 3,6 procentnih poena, pri čemu samo 1,4% ispitanika korupciju smatra velikim problemom. S druge strane, u odnosu na april 2022. godine, stopa onih koji su cene osnovnih namirnica smatrali glavnim problemom (7,7%) povećana je za 9,9 procentnih poena. Kosovski Srbi smatraju snabdevanje električnom energijom (20,5%), međuetničke odnose (11,9%) i probleme urbanog prostora (10%) kao tri najhitnija pitanja, dok je za ostale kosovske zajednice najveći problem siromaštvo (22,5%), a zatim nezaposlenost (18%) i cene osnovnih životnih namirnica (16,5%). Kao i u prethodnoj anketi, za kosovske Albance, nezaposlenost (31,6%), siromaštvo (21,5%) i cene osnovnih potrepština (18,3%) su tri glavna problema na Kosovu. Ukupno 71,3% ispitanika smatra da zapošljavanje u javnim institucijama Kosova nije zasnovano na zaslugama, za razliku od aprila 2022. godine kada je 75% ispitanika verovalo da je to slučaj. U proseku, 21,1% ispitanika je izjavilo da smatra da je korupcija velikih razmera prisutna u javnim i međunarodnim institucijama na Kosovu, što je smanjenje za 1,1 procentni poen u odnosu na april 2022. godine (22,2%).

Ukupno 31,2% ispitanika veruje da bi njihov glas mogao da utiče na promene u poređenju sa 32,4% koji ne veruju da njihov glas može uticati na promene na Kosovu. Ukupno 69% ispitanika bi glasalo za određenu političku partiju ili koaliciju ako bi se centralni izbori uskoro održali.

Što se tiče prava na život u čistoj i zdravoj životnoj sredini, 8,9% ispitanika je reklo da zna mnogo o ovoj temi, 26,2% je tvrdilo da je prosečno znanje, a 46,1% ispitanika tvrdi da zna malo o ovoj temi. Ukupno 18,8% reklo je da nema saznanja o svom pravu na život u čistoj i zdravoj životnoj sredini, što je povećanje za 1,7 procentnih poena u odnosu na april 2022. (17,1%).

Dodatni podaci koji su dobijeni iz ovog i ranijih istraživanja mogu se naći u Platformi za vizuelizaciju podataka Pulsa javnosti i ASKData.³

³ Platforma za vizuelizaciju podataka: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrjoiNTUzMjZjZjAtNmZIMC00NmQ2LT-g3YjAtNmZmOWY2MTNiMTBlliwidCl6lmlzZTVkYjVILTl5NDQtNDgzNy05OWY1LTc0ODhhY2U1NDMxOSIsImMiOj9>
ASKData je platforma Kosovske agencije za statistiku: <https://askdata.rks-gov.net/PXWeb/pjweb/sq/askdata/>.

KLJUČNI INDIKATORI

PULSA JAVNOSTI

Istraživanje javnog mnjenja iz novembra 2022. godine pokazalo je da je u proseku 39,9% ispitanika bilo zadovoljno radom centralnih institucija Kosova u poređenju sa 48,4% u aprilu 2022, 47% u jesen 2021, 51,4% u maju 2021, 27,5% u decembru 2020. i 42,5% u aprilu 2020.

Zadovoljstvo radom predsednika Kosova iznosilo je 56,8% u poređenju sa 58,4% u aprilu 2022. godine, 55,2% u jesen 2021. godine i 63,7% u maju 2021. godine. Zadovoljstvo radom premijera je zabeleženo na 44,9% (52,6%) u aprilu 2022. 53,2% u jesen 2021. i 59,5% u maju 2021.). Zadovoljstvo Izvršnim kabinetom Kosova iznosilo je 41% u poređenju sa 47,2% u aprilu 2022, 47,6% u jesen 2021. i 59,1% u maju 2021. Nivo zadovoljstva predsednicom Skupštine bio je 50,8% (54,4% u aprilu 2022, 55,4% u jesen 2021. i 59,2% u maju 2021. godine), dok je zadovoljstvo radom Skupštine Kosova bilo 39,1% (50,2% u aprilu 2022, 50,3% u jesen 2021. i 52,9% u maju 2021).

Uočen je i pad zadovoljstva radom sudova (24,4%) u poređenju sa 39,1% u aprilu 2022. godine, 33,9% u jesen 2021. godine i 34,6% u maju 2021. godine. Sličan pad zadovoljstva je zabeležen i kod Kancelarije glavnog tužioca. Ukupno 22% ispitanika ima pozitivan stav o radu Kancelarije glavnog tužioca, u poređenju sa 37,1% u aprilu 2022. godine, 34% u jesen 2021. i 30,8% u maju 2021.

TABELA 1 Zadovoljstvo ispitanika ključnim izvršnim, zakonodavnim i pravosudnim institucijama na Kosovu

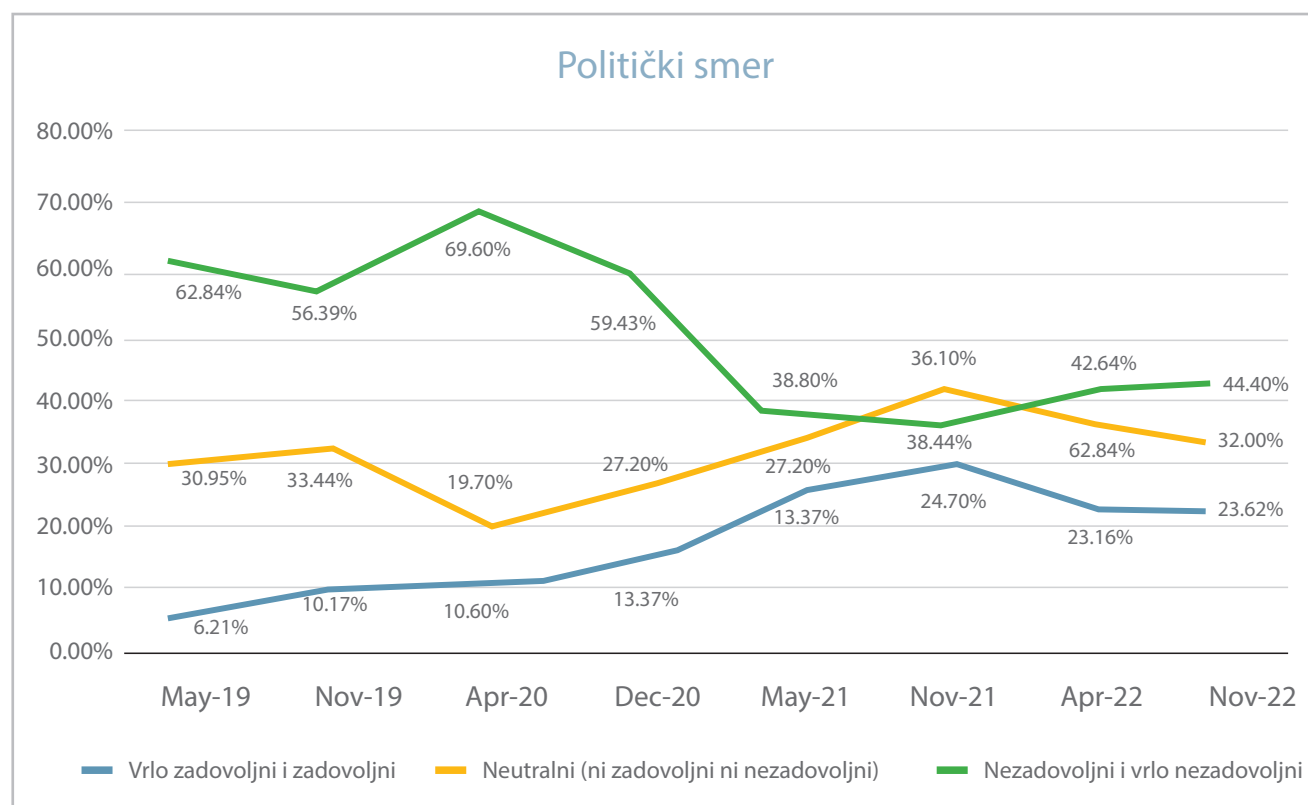
POLITIČKI INDIKATORI		May-19	Nov-19	Apr-20	Dec-20	May-21	Nov-21	Apr-22	Nov-22	Trend
ZADOVOLJSTVO IZVRŠNIM KABINETOM	Izvršni kabinet	17.70%	14.40%	60.70%	21.30%	59.10%	47.60%	47.20%	41.00%	
	Premijer	36.50%	20.70%	65.40%	23.00%	59.50%	53.20%	52.60%	44.90%	
ZADOVOLJSTVO SKUPŠTINOM	Skupština	19.60%	18.60%	33.40%	22.60%	52.90%	50.30%	50.20%	39.10%	
	Predsednik Skupštine	23.60%	20.50%	72.40%	46.70%	59.20%	55.40%	54.40%	50.80%	
ZADOVOLJSTVO PREDSEDNIKOM	Predsednik	20.40%	21.20%	18.70%	33.90%	63.70%	55.20%	58.40%	56.80%	
ZADOVOLJSTVO PRAVOSUĐEM	Sud	18.70%	13.60%	24.80%	23.00%	34.60%	33.90%	39.10%	24.40%	
	Tužilaštvo	16.40%	14.20%	22.30%	23.00%	30.80%	34.00%	37.10%	22.00%	

POLITIČKI SMER

Udeo ispitanika koji su bili veoma zadovoljni i zadovoljni političkim smerom Kosova neznatno se povećao za 0,4 procentna poena (23,6%) u poređenju sa aprilom 2022. godine (23,2%). Broj onih koji su bili veoma nezadovoljni i nezadovoljni političkim smerom Kosova takođe je povećan za 1,8 procentnih poena (44,4%) u poređenju sa 42,6% zabeleženih u aprilu 2022. Međutim, ova stopa nezadovoljstva je bila niža nego u decembru 2020. (59,4%) i aprila 2020. (69,6%). Broj onih koji su bili neutralni je smanjen (32%) u odnosu na april 2022. (34,2%) i jesen 2021. godine (36,1%).

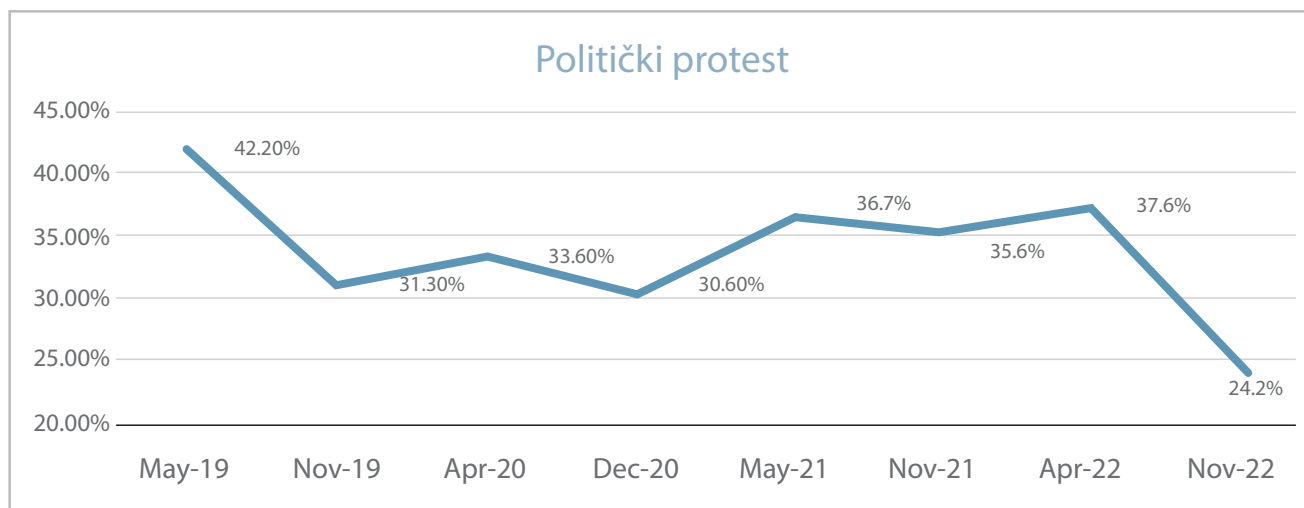
Podaci razvrstani po polu pokazali su malu razliku između žena i muškaraca u pogledu zadovoljstva političkim smerom Kosova, pri čemu je 24,2% žena i 22,8% muškaraca veoma zadovoljno i zadovoljno političkim smerom Kosova. Shodno tome, čini se da su muškarci nezadovoljniji (46,5%) nego žene (42,5%) političkim smerom Kosova. Etnički razvrstani podaci pokazali su razliku u nivou zadovoljstva političkim smerom Kosova među kosovskim Albancima (23,9%) i drugim kosovskim zajednicama (28%). Nivo zadovoljstva među kosovskim Srbima je opao u poređenju sa aprilom 2022. sa 8,1% na 1,9% u novembru 2022. Najveći nivo nezadovoljstva utvrđen je među kosovskim Srbima (54,3%), zatim kosovskim Albancima (49,2%) i pripadnicima ostalih kosovskih zajednica (36%). Procenat onih koji su bili neutralni u proceni političkog pravca Kosova bio je prilično visok, sa 41,4% kosovskih Srba, 35,5% ostalih kosovskih zajednica i 31,1% kosovskih Albanaca koji su bili neutralni.

SLIKA 1 Zadovoljstvo ispitanika političkim smerom na Kosovu

Znatno manji broj ispitanika bio je spreman da protestuje iz političkih razloga u novembru 2022. (24,2%) nego u aprilu 2022. (37,6%). Ovo je najmanji broj ljudi spremnih da protestuju iz političkih razloga ikada zabeležen od strane Pulsa javnosti. Podaci razvrstani po etničkoj pripadnosti pokazali su smanjenje spremnosti na protest među kosovskim Albancima i pripadnicima drugih kosovskih zajednica i povećanje spremnosti na proteste iz političkih razloga među kosovskim Srbima. Rejting kosovskih Albanaca iznosio je 24,3% u poređenju sa 39,4% u aprilu 2022. godine, rejting među kosovskim Srbima je bio 11% u poređenju sa 6,7% u aprilu 2022. i 21% među pripadnicima drugih kosovskih zajednica u poređenju sa 30% u aprilu 2022.

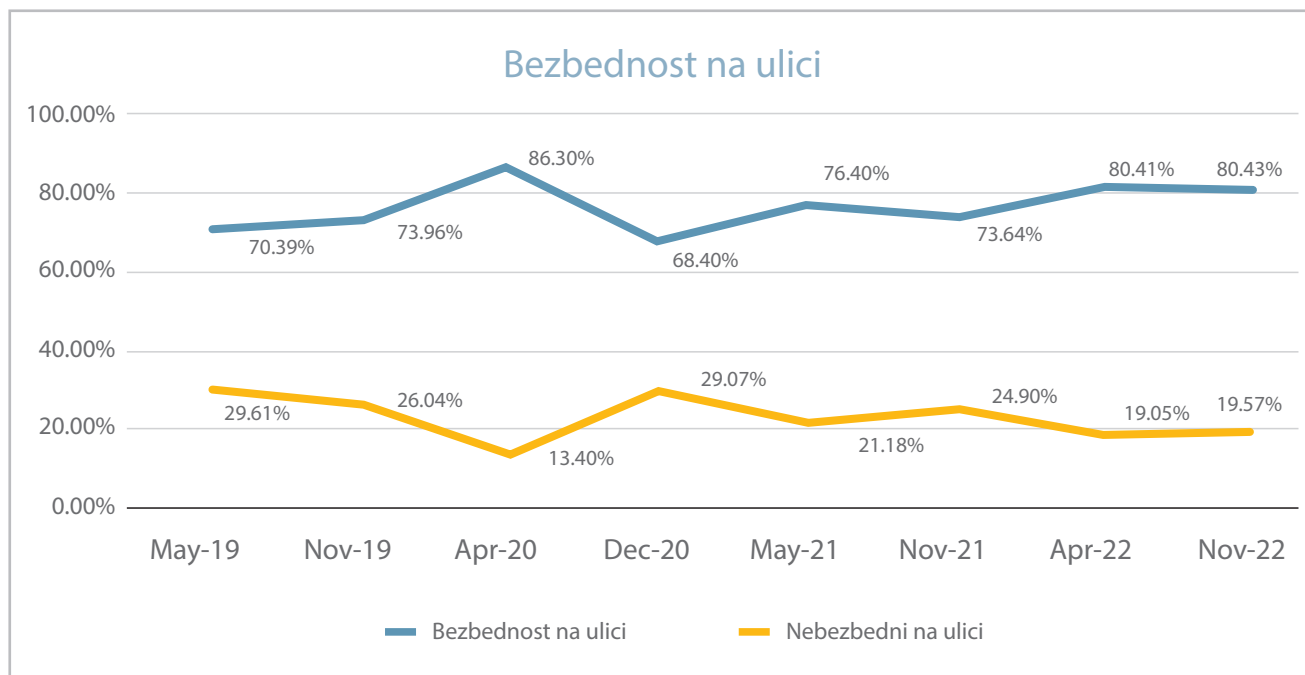
SLIKA 2 Procenat ispitanika koji bi se pridružili političkim protestima

LIČNA BEZBEDNOST

Da bi se izmerila percepcija javne bezbednosti, ispitanici su upitani da li se osećaju bezbedno ili nebezbedno dok su na ulici, u smislu potencijalnog nasilja i kriminala. Nalazi su pokazali sličnost u smislu bezbednosti u novembru 2022. (80,43%) i aprilu 2022. (80,41%). Najviši nivo bezbednosti zabeležen je u aprilu 2020. godine, kada je 86,3% ispitanika izjavilo da se oseća bezbedno u pogledu potencijalnog nasilja i kriminala.

SLIKA 3 Percepcija ispitanika o bezbednosti

Podaci razvrstani po polu pokazuju da se muškarci (81,1%) osećaju sigurnije kada su na ulici nego žene (79,8%). U aprilu 2022. podaci razvrstani po polu pokazali su isti osećaj sigurnosti između žena (80,5%) i muškaraca (80,4%). Osećaj sigurnosti kod žena je blago smanjen za 0,7 procentnih poena. Etnički razvrstani podaci pokazuju da je osećaj sigurnosti među kosovskim Srbima opao za 30,8 procentnih poena, sa 15,3% koji se oseća bezbednim u novembru 2022. godine, u poređenju sa 46,1% u aprilu 2022. Najveći osećaj sigurnosti zabeležen je među kosovskim Albancima sa 83,3% (81,6% u aprilu 2022) da se osećaju bezbedno kada su na ulici, a slede pripadnici drugih kosovskih zajednica (79,5%) čiji je osećaj bezbednosti takođe opao za 9 procentnih poena (88,5% u aprilu 2022).

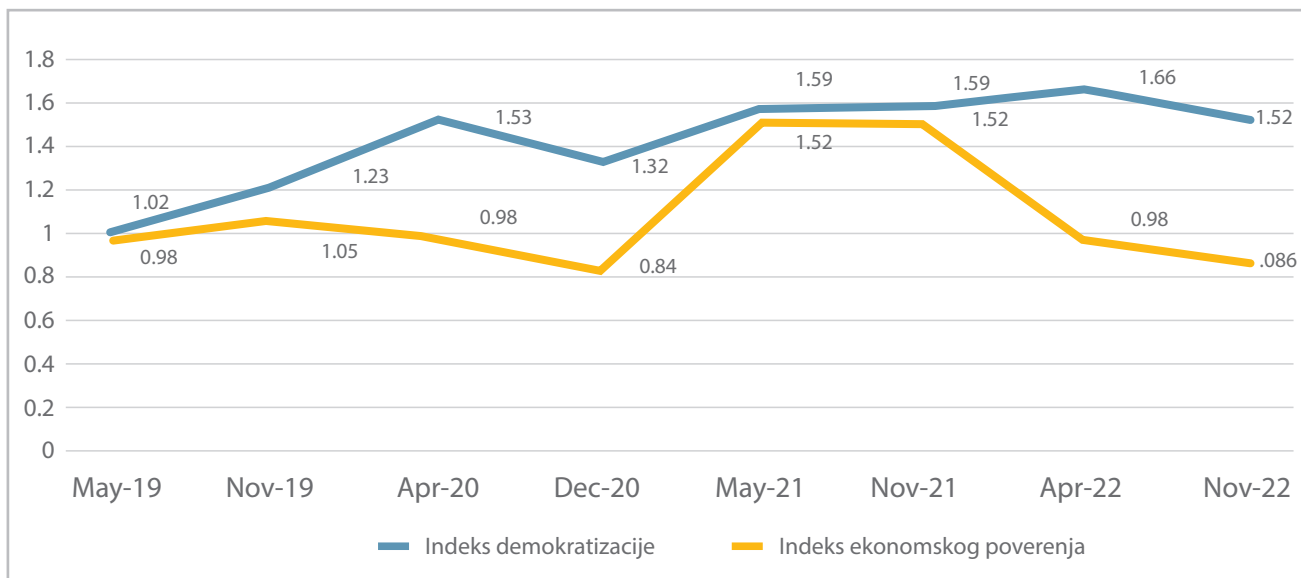
INDEKSI DEMOKRATIZACIJE I EKONOMSKOG POVERENJA

Istraživanje javnog mnjenja iz aprila 2022. godine zabeležilo je pad i Indeksa demokratizacije (ID) i Indeksa ekonomskog poverenja (IEP - ECI).⁴ Trenutni ID je smanjen za 0,14 poena (1,52) u odnosu na april 2022. kada je iznosio 1,66 poena. Ipak, ova cifra (1,52) sugeriše da više od polovine stanovnika Kosova ima pozitivno mišljenje o demokratskim procesima na Kosovu.

Slično tome, IEP je smanjen za 0,12 poena (0,86) u odnosu na april 2022. kada je iznosio 0,98 poena. Ova cifra (0,86) sugeriše da manje od polovine stanovnika Kosova ima pozitivan pogled na ekonomiju.

⁴ID i IEP su kontinuirane mere od 0 do 3, u kojima ocena od 0 do 1,5 znači da većina stanovništva negativno gleda na demokratizaciju ili ekonomske trendove, a ocena od 1,5 do 3 znači da većina stanovništva gleda na demokratizaciju ili ekonomske trendove pozitivno.

SLIKA 4 Indeksi demokratizacije i ekonomskog poverenja

I ID i IEP se sastoje od niza komponenti koje se koriste za generisanje odgovarajućih indeksa. ID se sastoji od devet komponenti prikazanih u tabeli 2 ispod. Na pitanja za ovaj indeks se može odgovoriti sa „Da, u potpunosti“, „Da, uglavnom“, „Ne toliko“ ili „Ne uopšte“. Tabela 2 pokazuje procenat ispitanika koji su na devet pitanja odgovorili sa „Da, u potpunosti“ ili „Da, uglavnom“. Da bi se utvrdilo koji su indikatori uticali na smanjenje ID, podaci iz istraživanja javnog mnjenja iz novembra 2022. upoređeni su sa onima dobijenim u prethodnim istraživanjima javnog mnjenja. Nalazi su otkrili da su sve komponente ID navedene u tabeli 2 zabeležile pad u odnosu na april 2022. Ukupno 69% ispitanika veruje da su izbori na Kosovu demokratski i da prate međunarodne standarde, u poređenju sa 73,4% u aprilu 2022, 70,9% u jesen 2021. i 70,4% u maju 2021. Uprkos ukupnom smanjenju ID, ovo je bila najviše procenjena komponenta ID. Ukupno 61% smatra da Skupština prati učinak izvršne vlasti, u poređenju sa 67,5% u aprilu 2022, 63% u jesen 2021. i 60,1% u maju 2021. Najslabije ocenjena komponenta je pravosuđe sa 34,5%, koje je videlo značajan pad u odnosu na april 2022. godine (41,7%), jesen 2021. (44,9%) i maj 2021. (37,5%). Ukupno 62% ispitanika smatra da mediji uživaju slobodu izražavanja – što je smanjenje od 7,6 procentnih poena u odnosu na april 2022. (69,6%). Ova cifra je i dalje bila veća nego u jesen 2021. (60,7%), ali niža nego u maju 2021. (69,2%). Takođe je zabeležen pad percepcije o ulozi organizacija civilnog društva kao istinitih posmatrača izvršne vlasti, pri čemu 49,8% veruje da je tako, u poređenju sa 61,9% u aprilu 2022, 55,6% u jesen 2021. i 56,6% u maju 2021. godine.

Sličan pad zadovoljstva primećen je i radom lokalnih samouprava i centralne izvršne vlasti. Dok je prvi imao pad sa 55,8% u aprilu 2022. na 51,4% u novembru 2022. godine, drugi je opao sa 56,8% u aprilu 2022. na 44,5% u novembru 2022. Uočen je pad pozitivnih odgovora na pitanje da li je Ustav primenjiv i da li su zakoni demokratski i da li su u skladu sa standardima ljudskih prava, sa 59,1% pozitivnog odgovora, u poređenju sa 63,1% u aprilu 2022. Konačno, u odgovorima na pitanje zabeleženo je smanjenje od 8,6 procentnih poena u odnosu na april 2022. (59,6%) da li su demokratski procesi na Kosovu pokrenuti i da li idu u dobrom pravcu (51%). Etnički razvrstani podaci iz novembra 2022. pokazali su da je, slično prethodnim anketama, većina kosovskih Srba odgovorila sa „Uopšte ne“ i „Ne toliko“ na sva pitanja o komponentama ID. Većina kosovskih Albanaca i pripadnika drugih kosovskih zajednica odgovorili su sa „Uopšte“ i „ne toliko“ na pitanja u vezi sa tim da civilno društvo

služi kao istiniti posmatrač demokratskih procesa; na pitanje da li centralna izvršna vlast radi u skladu sa prioritetima naroda Kosova; i na pitanje da li su demokratski procesi pokrenuti i da li idu u dobrom pravcu bez obzira na dnevnu politiku. Većina kosovskih Albanaca i pripadnika drugih kosovskih zajednica odgovorili su sa „da u potpunosti“ i „da uglavnom“ na druga pitanja komponente ID.

TABELA 2 Analiza trenda komponenti ID

Da uglavnom i da potpuno	May-19	Nov-19	Apr-20	Dec-20	May-21	Nov-21	Apr-22	Nov-22	Trend
Da li su izbori na Kosovu demokratski i u skladu sa međunarodnim standardima?	35.60%	62.73%	66.30%	45.87%	70.44%	70.88%	73.42%	69.02%	
Da li Skupština prati i nadgleda učinak izvršnog kabineta?	38.10%	38.61%	58.00%	45.56%	60.13%	62.95%	67.47%	61.00%	
Da li je pravosudni sistem na Kosovu nezavisan u svom odlučivanju?	21.50%	31.48%	39.70%	36.66%	37.50%	44.88%	41.67%	34.49%	
Da li mediji na Kosovu uživaju slobodu izražavanja?	45.60%	46.66%	69.10%	57.94%	69.24%	60.70%	69.60%	62.02%	
Da li civilno društvo na Kosovu služi kao pouzdani posmatrač demokratskog razvoja?	32.60%	34.79%	50.70%	45.77%	56.56%	55.62%	61.89%	49.83%	
Da li vaša lokalna (opštinska) vlada radi u skladu sa prioritetima kosovskog naroda?	29.80%	29.62%	56.70%	41.53%	52.64%	54.88%	55.82%	51.38%	
Da li centralni izvršni kabinet Kosova radi u skladu sa prioritetima kosovskog naroda?	18.10%	24.23%	54.90%	30.61%	54.39%	49.28%	56.78%	44.51%	
Da li su kosovski Ustav i zakoni demokratski i da li poštuju ljudska prava?	33.40%	40.30%	64.00%	42.82%	58.07%	59.49%	63.05%	59.07%	
Bez obzira na dnevnu politiku i gledajući prema budućnosti, da li se slažete da su demokratski procesi na Kosovu pokrenuti i da idu u dobrom pravcu?	22.40%	33.01%	42.50%	36.22%	58.65%	55.65%	59.63%	51.00%	

Da bi se utvrdilo koji indikatori su uticali na smanjenje IEP, trenutni pozitivni odgovori komponenti IEP su upoređeni sa onima prikupljenim u prethodnim istraživanjima javnog mnjenja, kao što je prikazano u tabeli 3 ispod. Na pitanja koja se odnose na IEP moglo bi se odgovoriti sa „povoljno“, „nepovoljno“ i „neutralno“. Ukupno 11,2% ispitanika imalo je povoljna očekivanja u pogledu ukupnih prihoda porodice u narednih šest meseci, što je manje nego u aprilu 2022. godine (17,2%). Uočen je porast pozitivnog pogleda na to kako ispitanici vide uslove za poslovanje na Kosovu sa 8,2% koji smatraju da su bili povoljni – povećanje sa 7,3% u aprilu 2022. Blagi porast u poređenju sa aprilom 2022 (6,3%), primećen je kod ispitanika ' Percepcija o trenutnim uslovima zaposlenja, sa 7,1% koje ih smatra povoljnim. Konačno, primećeno je smanjenje u pogledu načina na koji ispitanici gledaju na buduće uslove zapošljavanja - šest meseci od istraživanja javnog mnjenja iz novembra 2022. godine - ukupno 8,3% ih smatra povoljnim, za razliku od 10,5% u aprilu 2022. Sve u svemu, odgovori na komponente IEP sugerišu da manje od polovine stanovnika Kosova (0,86) ima optimističan pogled na ekonomiju.

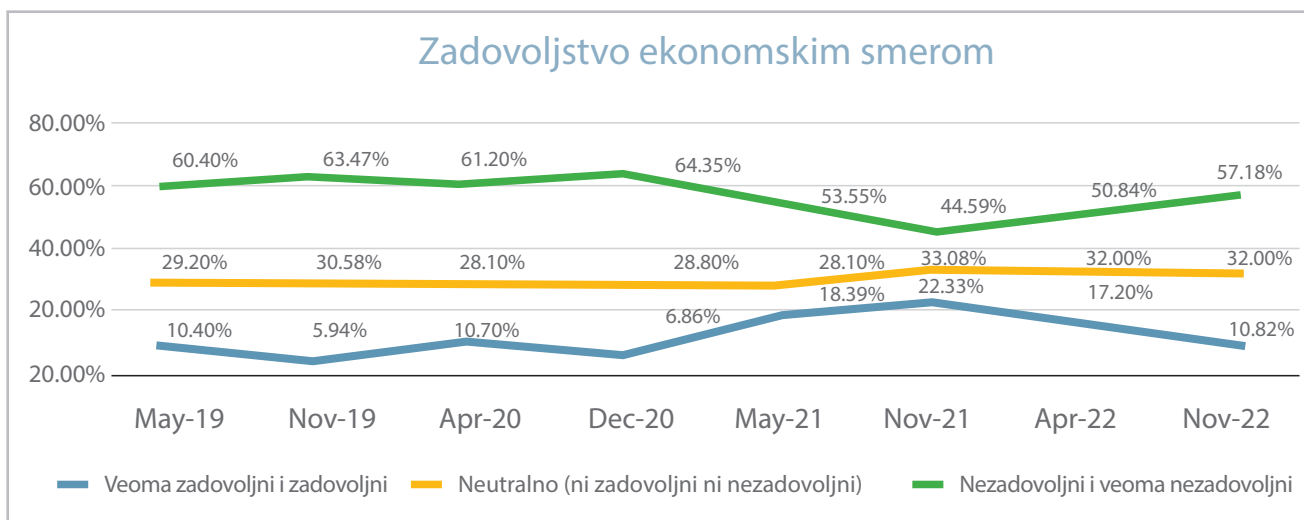
TABELA 3 Analiza trenda komponenti IEP

Povoljno	May-19	Nov-19	Apr-20	Dec-20	May-21	Nov-21	Apr-22	Oct-22	Trend
Koja su vaša očekivanja u vezi sa ukupnim prihodom vaše porodice za šest meseci od sada?	11.60%	13.70%	14.20%	11.50%	15.90%	15.90%	17.20%	11.20%	
Kako ocenjujete trenutne uslove poslovanja?	5.50%	9.10%	8.20%	7.20%	4.70%	12.80%	7.30%	8.20%	
Kako ocenjujete trenutne uslove zapošljavanja?	5.80%	7.40%	6.60%	5.60%	7.00%	10.80%	6.30%	7.10%	
Koja su vaša očekivanja u pogledu uslova zaposlenja za šest meseci?	4.60%	12.00%	11.60%	8.30%	18.80%	15.90%	10.50%	8.30%	

EKONOMSKI SMER

Smanjenje pozitivnih percepcija, u poređenju sa aprilom 2022. godine, primećeno je i u zadovoljstvu ispitanika ekonomskim smerom Kosova. Tokom novembra 2022. godine, 10,8% ispitanika bilo je zadovoljno ekonomskim smerom Kosova, za razliku od 17,2% u aprilu 2022. i 22,3% u jesen 2021. Shodno tome, broj nezadovoljnih je porastao sa 50,8% u aprilu 2022. na 57,20% u novembru. Ukupno 32% nije bilo ni zadovoljno ni nezadovoljno. Dok je 12,9% muškaraca bilo zadovoljno ekonomskim smerom Kosova, samo 8,8% žena smatra isto. Shodno tome, 56,5% muškaraca je bilo nezadovoljno ili veoma nezadovoljno ekonomskim smerom Kosova, za razliku od 57,6% žena koje su to osećale. Etnički razvrstani podaci sugerišu da je nivo nezadovoljstva među kosovskim Albancima najviši sa 57,8%, a zatim slede pripadnici drugih kosovskih zajednica (49,5%) i kosovski Srbi (47,1%). Shodno tome, najzadovoljnija grupa sa ekonomskim smerom Kosova bili su ispitanici drugih kosovskih zajednica (18,5%), zatim kosovski Albanci (11%) i kosovski Srbi (2,9%).

SLIKA 5 Zadovoljstvo ekonomskim smerom na Kosovu

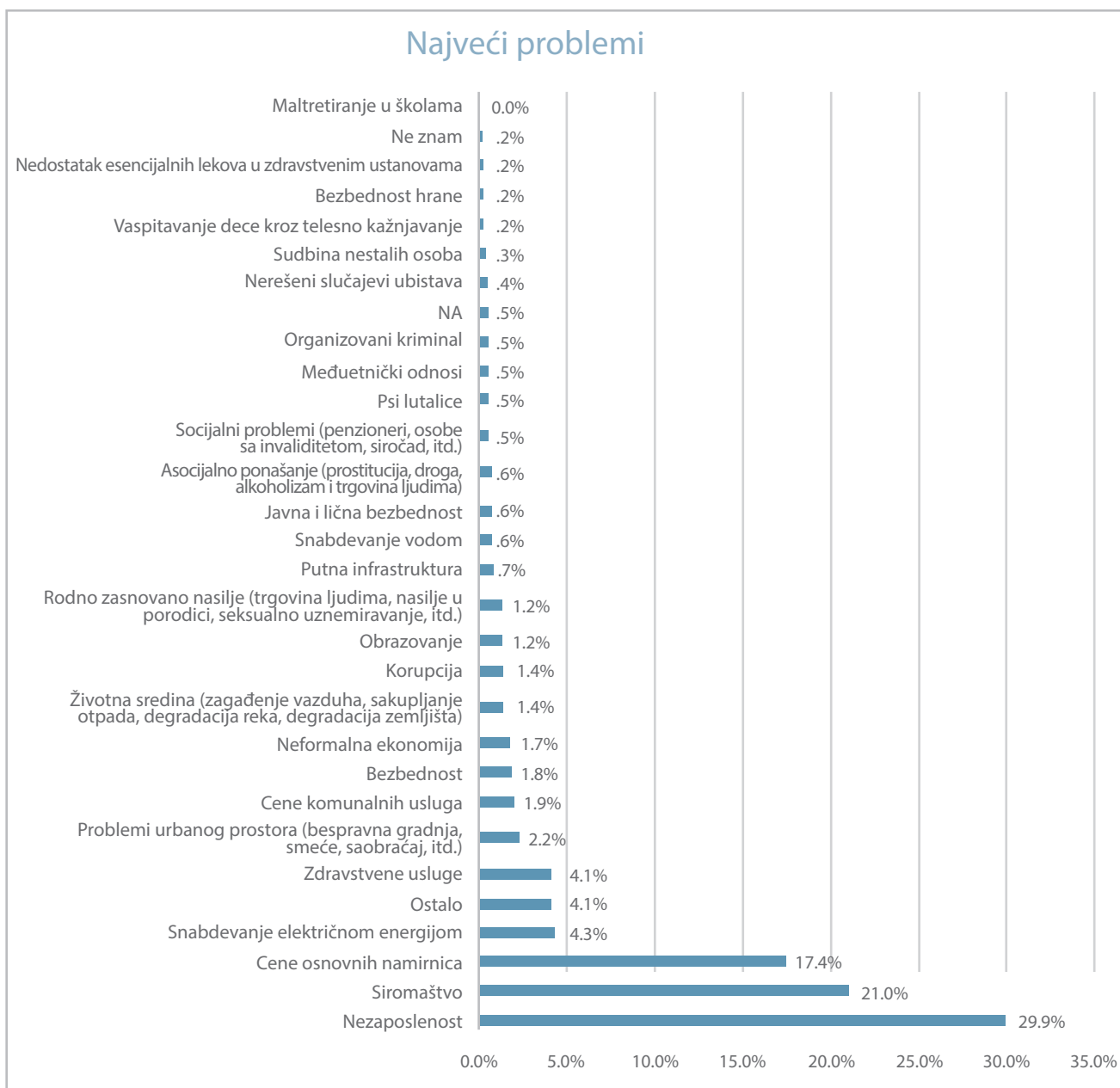
GLAVNI PROBLEM SA KOJIMA SE KOSOVO TRENUTNO SUOČAVA

Anketa Pulsa javnosti iz novembra 2022. takođe je pitala ispitanike da napišu jedan od najhitnijih problema sa kojim se Kosovo trenutno suočava. Nalazi su pokazali da su slične brige na vrhu glavnih problema kao u aprilu 2022: nezaposlenost (29,9%), siromaštvo (21%) i cene osnovnih namirnica (17,4%) su smatrani za tri glavna problema na Kosovu. Snabdevanje električnom energijom (4,3%) i zdravstvo (4,1%) bili su među pet najvećih problema koje su ispitanici identifikovali. Vredi napomenuti da je u odnosu na april 2022. godine stopa onih koji korupciju smatraju glavnim problemom (5%) pala za 3,6 procentnih poena u novembru 2022. godine, a samo 1,4% ispitanika korupciju smatra velikim problemom.

Etnički razvrstani podaci pokazuju da kosovski Srbi smatraju da su snabdevanje električnom energijom (20,5%), međuetnički odnosi (11,9%) i problem urbanog prostora (10%) tri najhitnija pitanja, dok je za ostale kosovske zajednice najveći problem siromaštvo (22,5%), zatim nezaposlenost (18%) i cene osnovnih životnih namirnica (16,5%). Kao i u prethodnoj anketi, za kosovske Albance, nezaposlenost (31,6%), siromaštvo (21,5%) i cene osnovnih namirnica (18,3%) su tri glavna problema na Kosovu.

Podaci razvrstani po polu pokazali su da su i muškarci i žene uglavnom zabrinuti zbog nezaposlenosti, siromaštva i cena osnovnih zaliha. Kao i poslednje istraživanje javnog mnjenja, žene su bile više zabrinute zbog nezaposlenosti (31%) od muškaraca (28,9%). Činilo se da su i žene (20,6%) i muškarci (21,2%) podjednako zabrinuti zbog siromaštva. Međutim, žene su više brinule o cenama osnovnih namirnica (19%) nego muškarci (15,7%).

SLIKA 6 Percepcije o glavnim problemima sa kojima se Kosovo trenutno suočava

ZAPOŠLJAVANJE NA OSNOVU ZNANJA I ZASLUGA I U JAVNOM I U PRIVATNOM SEKTORU

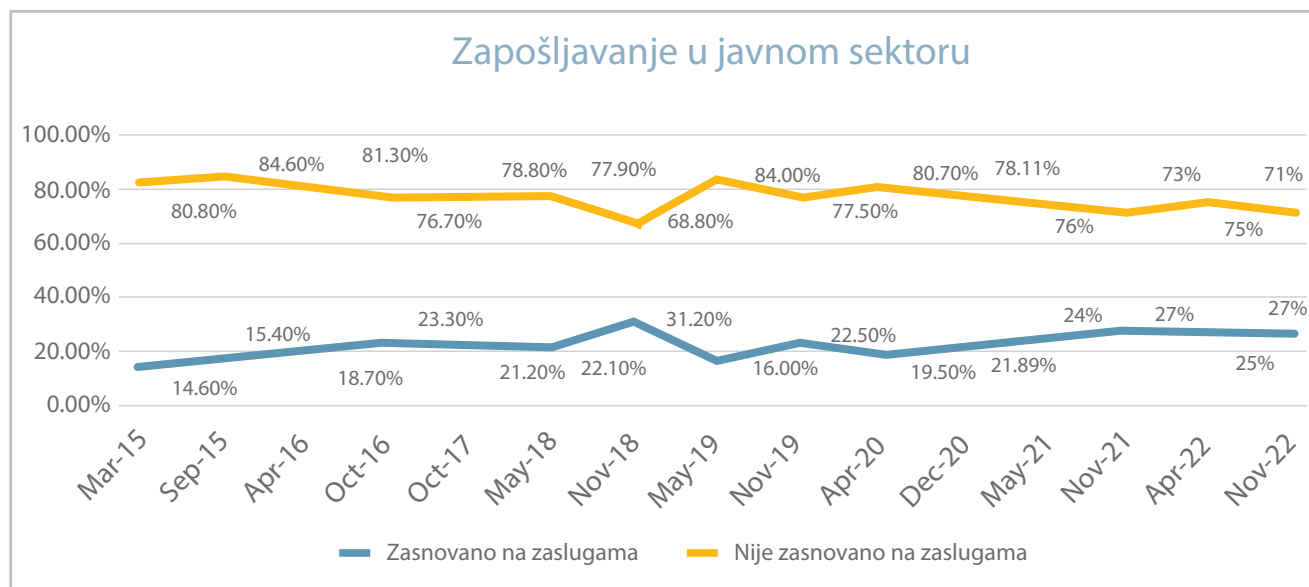
Istraživanje javnog mnjenja iz novembra 2022. godine pokazalo je da 27% ispitanika smatra da je zapošljavanje u javnom sektoru zasnovano na zaslugama, dok 71% smatra da zapošljavanje u javnom sektoru nije zasnovano na zaslugama. Nalazi su pokazali blagi porast poverenja u zapošljavanje zasnovano na zaslugama u poređenju sa aprilom 2022. godine kada je ova cifra iznosila 25%. Ispitanici kao glavne faktore za zapošljavanje u javnom sektoru

smatraju: privrženost partiji (28,1%), porodične veze (28,1%), obrazovanje (19,4%), mito (8,6%), prijatelji (6,4%), profesionalno iskustvo (5,3%), stručna sprema (2,5%) i, u manjoj meri, izgled (1,8%) i pol (0,1%). Ukupno 27% ispitanika smatra da su obrazovanje, stručna obuka i profesionalno iskustvo najrelevantniji faktori za zapošljavanje u javnom sektoru.

Podaci razvrstani po polu pokazali su da su žene sigurnije u zaposlenje zasnovano na zaslugama nego muškarci. Ukupno 30,2% žena smatra da je zapošljavanje u javnom sektoru zasnovano na zaslugama, za razliku od 24,2% muškaraca koji misle isto. Za muškarce, porodične veze su bile najlakši način da se zaposle u javnom sektoru (31,4%), dok je za žene odanost stranci bila najkorisniji način da se zaposle u javnom sektoru (26,8%).

Slično prethodnoj anketi, etnički razvrstani podaci su pokazali da se činilo da je lojalnost stranci ključni faktor u dobijanju posla za kosovske Albance (29,4%) i kosovske Srbe (23,3%), dok je za ostale kosovske zajednice obrazovanje (30%) omogućilo lakše zapošljavanje u javnom sektoru. Kao i prethodne tri ankete (maj 2021, jesen 2021 i april 2022), najmanje poverenja u zapošljavanje zasnovano na zaslugama utvrđeno je među kosovskim Srbima (24,8%), zatim kosovskim Albancima (26,7%) i pripadnicima drugih zajednica na Kosovu (41%). U skladu sa prethodnom anketom (april 2022.), poverenje ove druge u zapošljavanje zasnovano na zaslugama, pri čemu su obrazovanje, profesionalno iskustvo i stručna obuka bili odlučujući faktori za zapošljavanje u javnom sektoru, bilo je najveće.

SLIKA 7 Percepcije o ulozi meritokratije u zapošljavanju u javnom sektoru

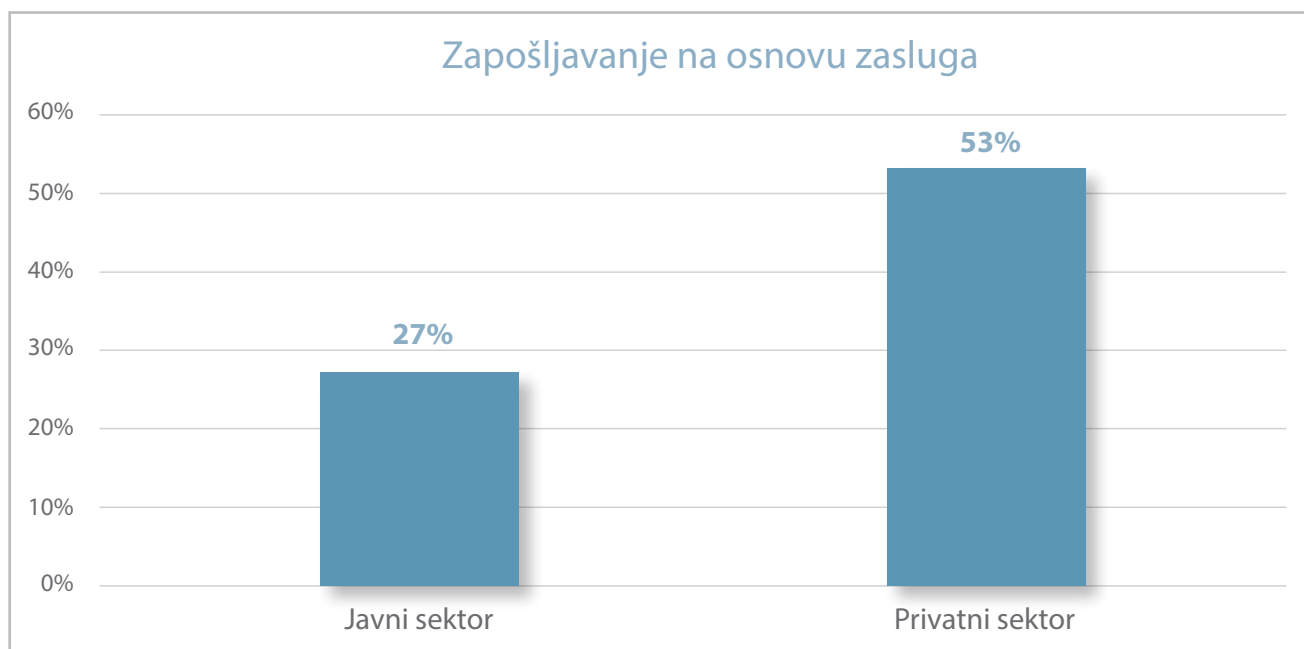

U poređenju sa anketom iz aprila 2021. godine, poverenje u zapošljavanje zasnovano na zaslugama u privatnom sektoru poraslo je sa 45% na 53% pri čemu većina ispitanika ima poverenje u zapošljavanje zasnovano na zaslugama u privatnom sektoru. Slično kao u prethodnoj anketi, ispitanici su identifikovali sledeće faktore bez zasluga za zapošljavanje u privatnom sektoru: porodične veze (22,4%), prijatelji (16,9%), mito (2,3%), partijska pripadnost (1,9%) izgled (1,9%) %, a u manjoj meri i pol (0,3%). Profesionalno iskustvo (37,1%) bilo je najkorisniji kriterijum pri zapošljavanju u privatnom sektoru.

Podaci razvrstani po polu su pokazali da su muškarci (54,5%) sigurniji u zapošljavanje zasnovano na zaslugama u privatnom sektoru nego žene (51,6%). Etnički razvrstani podaci

pokazali su umerene razlike između zajednica u percepciji meritokratije u privatnom sektoru. Najviše uvereni u meritokratiju kao kriterijum za zapošljavanje u privatnom sektoru bili su kosovski Albanci sa 53,7%, zatim pripadnici drugih kosovskih zajednica sa 51% uverenja, i kosovski Srbi koji su imali najmanje poverenja u meritokratiju sa 40%.

SLIKA 8 Percepcije o ulozi meritokratije u zapošljavanju u javnom sektoru u odnosu na privatni sektor

PERCEPCIJE U VEZI SA KORUPCIJOM VELIKIH RAZMERA

U proseku, 21,1% ispitanika je izjavilo da smatra da je korupcija velikih razmera prisutna u javnim i međunarodnim institucijama na Kosovu, što je smanjenje za 1,1 procentni poen u odnosu na april 2022. (22,2%). Ova vrednost takođe predstavlja smanjenje od 2,3 procentna poena u odnosu na jesen 2021. (23,4%), 3,9 procentnih poena od maja 2021. (25%), 6,9 procentnih poena od decembra 2020. (28%) i povećanje od 1,1 procentnih poena u odnosu na april 2020. (20,7%). Ovaj rezultat ukazuje na postojano pozitivan trend u ukupnoj percepciji velike korupcije u poređenju sa prethodnim godinama, kao što je prikazano u tabeli 4.

Međunarodne organizacije su smatrane najmanje korumpiranim sa 12,2% onih koji veruju da postoji korupcija velikih razmera, a slede Policija Kosova (13,5%), Obrazovanje (14,3%), Banke (14,7%) i Zdravstvo (18,6%). Kao najkorumpiranije organizacije smatraju se sudovi (30,8%), zatim Kosovska agencija za privatizaciju (28,8%) i carina (26,9%). Najveće promene u percepciji o korupciji velikih razmera primećene su u sledećim institucijama: Carina (26,9% u poređenju sa 36,2% u aprilu 2022.), centralne institucije Kosova (20,1% u poređenju sa 13,9% u aprilu 2022.) i Banke (14,7% u poređenju sa 20,5% u aprilu 2022.). Kao što je prikazano u tabeli ispod, smatralo se da je devet sektora i organizacija manje korumpirano nego u aprilu 2022. godine, a pet se smatra korumpiranim nego tokom aprila

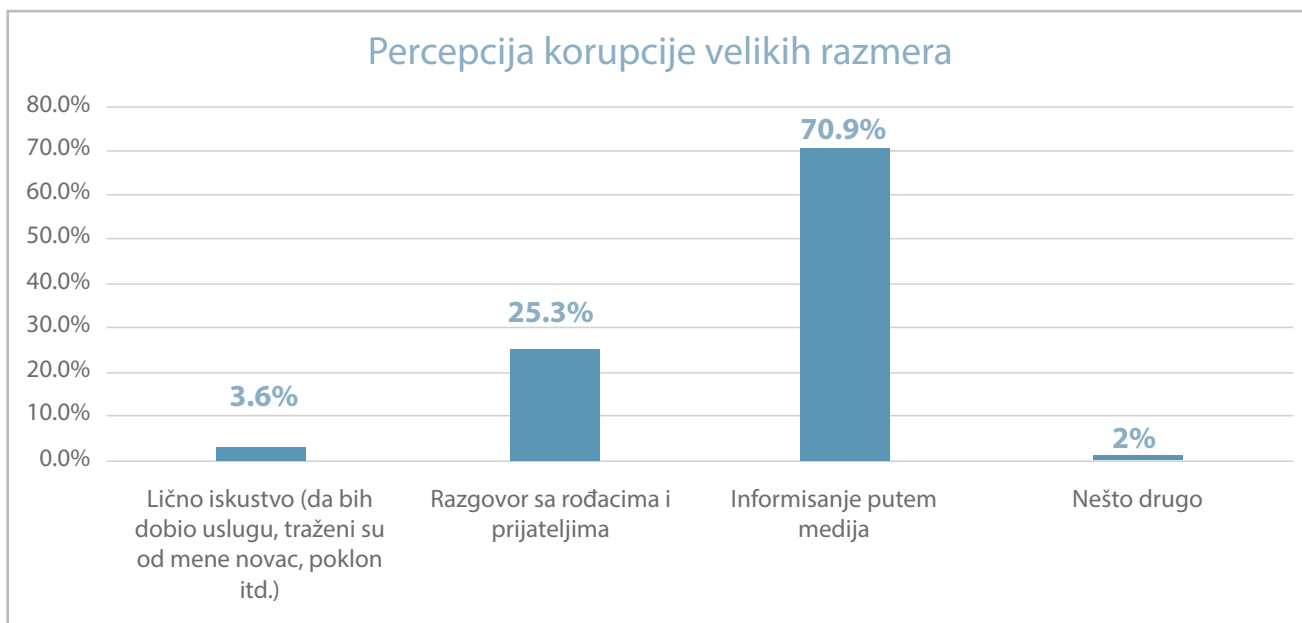
2022. Podaci razvrstani po polu pokazali su da je percepcija muškaraca o prisustvu korupcije velikih razmera u kosovskim institucijama i međunarodnim organizacijama na Kosovu bila veća nego kod žena.

TABELA 4 Percepcije o prisutnosti korupcije velikih razmera u javnim i međunarodnim institucijama na Kosovu

Da uglavnom i da potpuno	May-19	Nov-19	Apr-20	Dec-20	May-21	Apr-21	Apr-22	Nov-22	Trend
Zdravstvena zaštita (bolnice i porodični zdravstveni centri)	25.10%	33.40%	11%	25%	22.90%	18.80%	18.10%	18.60%	
KEDS	40.70%	38.90%	27.30%	28.70%	26.10%	25.80%	26.50%	24.50%	
KEK				27.50%	25.30%	25.80%	26.70%	23.00%	
Sudovi	29.30%	41.40%	30.60%	39.20%	34.30%	32.30%	36.20%	26.90%	
Carina	30.70%	42.00%	24.50%	31.60%	32.50%	27.70%	27.90%	30.80%	
Centralna uprava/vlada	36.70%	35.30%	20.80%	29.50%	23.10%	19.50%	13.90%	20.10%	
KAP (Kosovska agencija za privatizaciju)	40.70%	48.10%	36.60%	39.00%	39.30%	29.40%	32.60%	28.80%	
Opštine (lokalna uprava)	25.80%	29.80%	13.30%	24.70%	20.40%	19.10%	16.30%	18.40%	
Obrazovanje (škole, univerzitet)	20.70%	26.10%	13.60%	19.50%	15.10%	16.80%	12.10%	14.30%	
PAK (Poreska uprava Kosova)	35.30%	42.20%	18.90%	30.20%	27.40%	28.80%	25.40%	24.10%	
PTK	44.20%	40.80%	37.90%	33.20%	31.60%	23.70%	25.90%	25.30%	
Banke	33.80%	34.10%	18.90%	28.10%	22.90%	22.20%	20.50%	14.70%	
Međunarodne organizacije	19.50%	23.60%	5.50%	23.80%	15.70%	17.60%	14.00%	12.20%	
Kosovska policija (KP)	17.00%	20.70%	9.80%	15.30%	14.00%	20.50%	14.00%	13.50%	

Da bi razumeli šta oblikuje percepcije o prisustvu korupcije velikih razmera u javnosti i međunarodnim institucijama na Kosovu, ispitanici su upitani o razlozima za njihovo mišljenje o razmerama korupcije. Slično drugim anketama u prošlosti, nalazi su otkrili da je većina ispitanika (70,9%) svoje mišljenje formirala putem štampanih i digitalnih medija, kao što je ilustrovano na slici 9 ispod. Ukupno 25,3% ispitanika izjavilo je da su razgovori sa rođacima i prijateljima oblikovali osnovu za njihovo mišljenje o razmerama korupcije, dok je samo 3,6% ispitanika izjavilo da su lična iskustva u kojima su od njih tražili novac, poklone ili druge usluge zauzvrat jer su određene službe uticale na njihovo mišljenje.

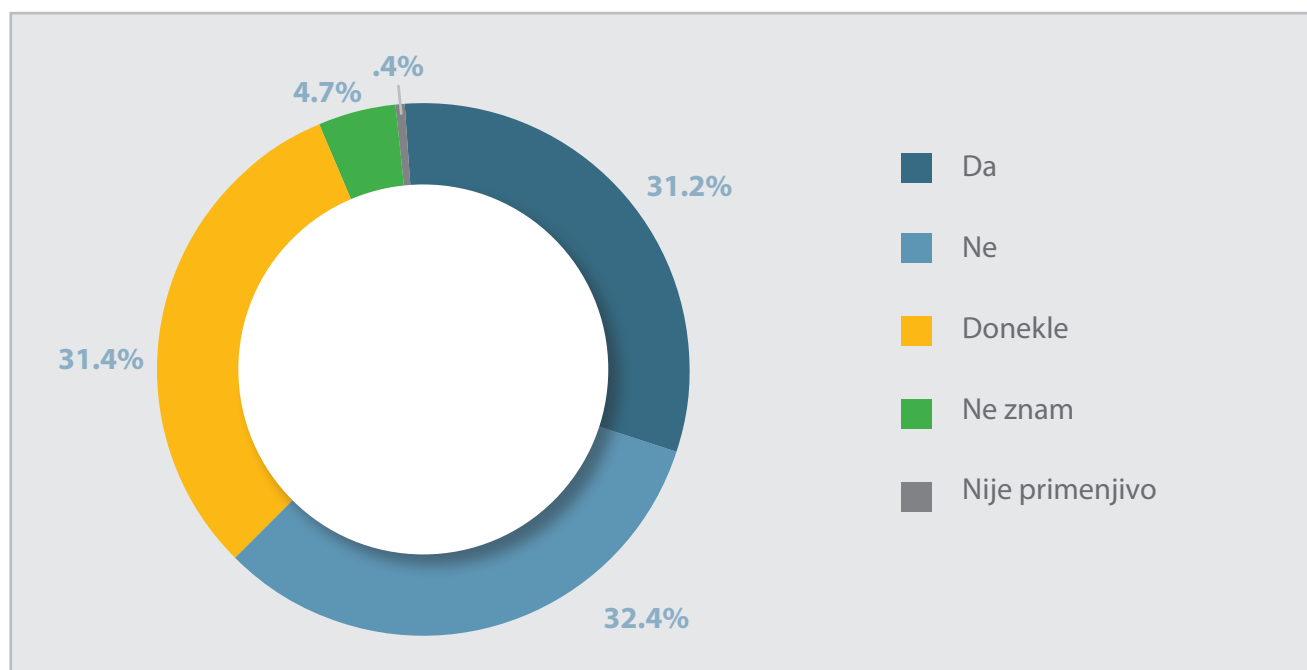
SLIKA 9 Razlozi zašto su ispitanici dali svoju ocenu o obimu korupcije na Kosovu

STAVOVI U VEZI SA GLASANJEM

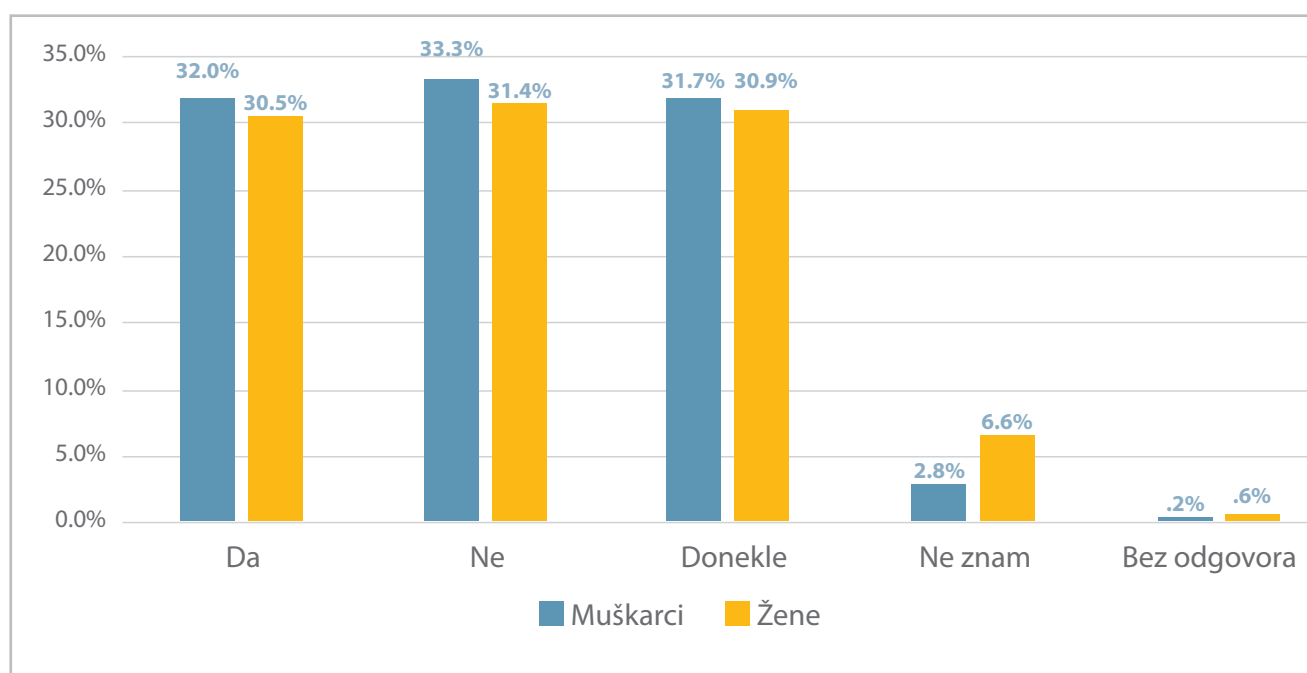
Ispitivanje javnog mnjenja iz novembra 2022. takođe se raspitalo o glasačkim stavovima građana Kosova. Stavovi prema glasanju su se promenili u poređenju sa istraživanjem javnog mnjenja iz aprila 2022. godine, pokazujući smanjeno poverenje u efekat glasanja naroda na pokretanje političkih promena. Takođe, broj onih koji ne veruju da njihov glas može uticati na promene bio je veći od onih koji veruju da njihov glas može uticati na promene. Na pitanje da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu, 31,2% ispitanika izjavilo je da veruje da njihov glas može uticati na promene, u poređenju sa 38,1% u aprilu 2022, 29,4% u jesen 2021. i 43,8% u maju 2021. godine. ruku, 32,4% smatra da njihov glas ne može da promeni situaciju na Kosovu, u poređenju sa 26,6% u aprilu 2022, 36,1% u jesen 2021. i 25,1% u maju 2021. U novembru 2022. 31,4% smatralo je da njihov glas može promeniti situaciju donekle, u poređenju sa 32,9% u aprilu 2022. Ukupno 5,1% nije znalo da li njihov glas može uticati na promenu ili je odbilo da odgovori, u poređenju sa 2,7% u aprilu 2022. godine.

SLIKA 10 Percepcija ispitanika o tome da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu

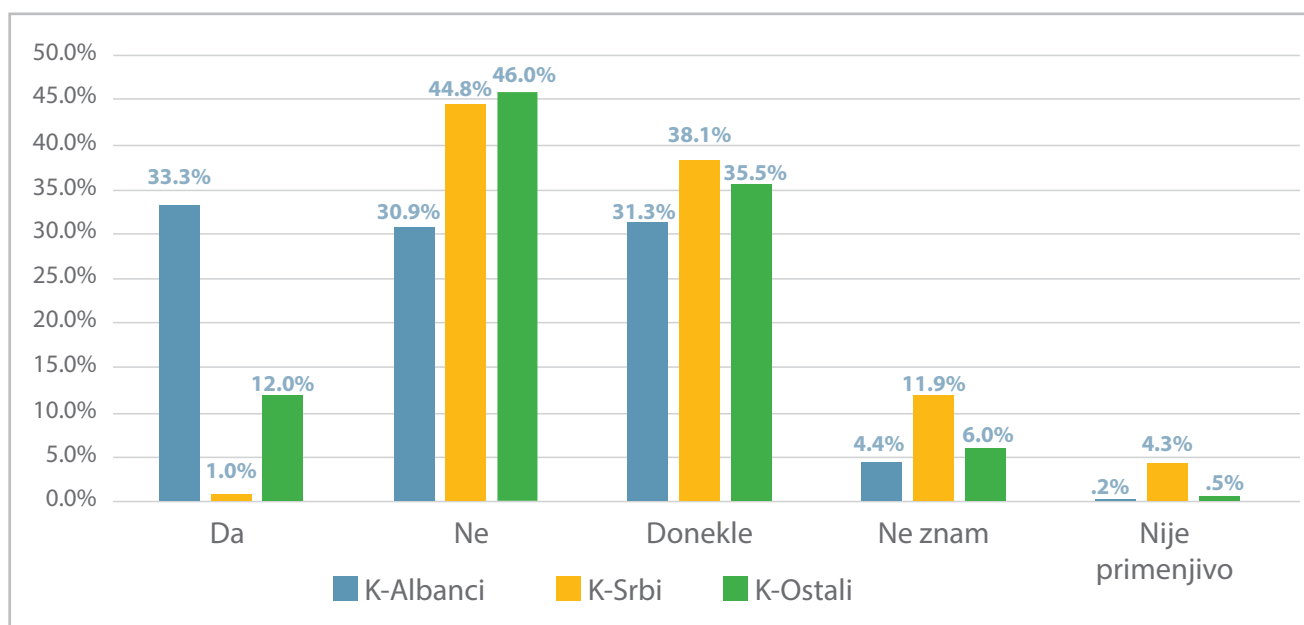
Podaci razvrstani po polu pokazali su smanjenje poverenja u moć njihovog glasa da utiče na promene i među ženama i među muškarcima u poređenju sa aprilom 2022. Dok 32% (40,1% u aprilu 2022.) muškaraca smatra da njihov glas može promeniti situaciju na Kosovu, 30,5% (35,9% u aprilu 2022.) žena misli isto. Ukupno 33,3% muškaraca i 31,4% žena veruje da njihov glas ne može uticati na promene, dok 31,7% muškaraca i 30,9% žena smatra da njihov glas može uticati na promene samo u određenoj meri.

SLIKA 11 Percepcija muškaraca i žena o tome da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu

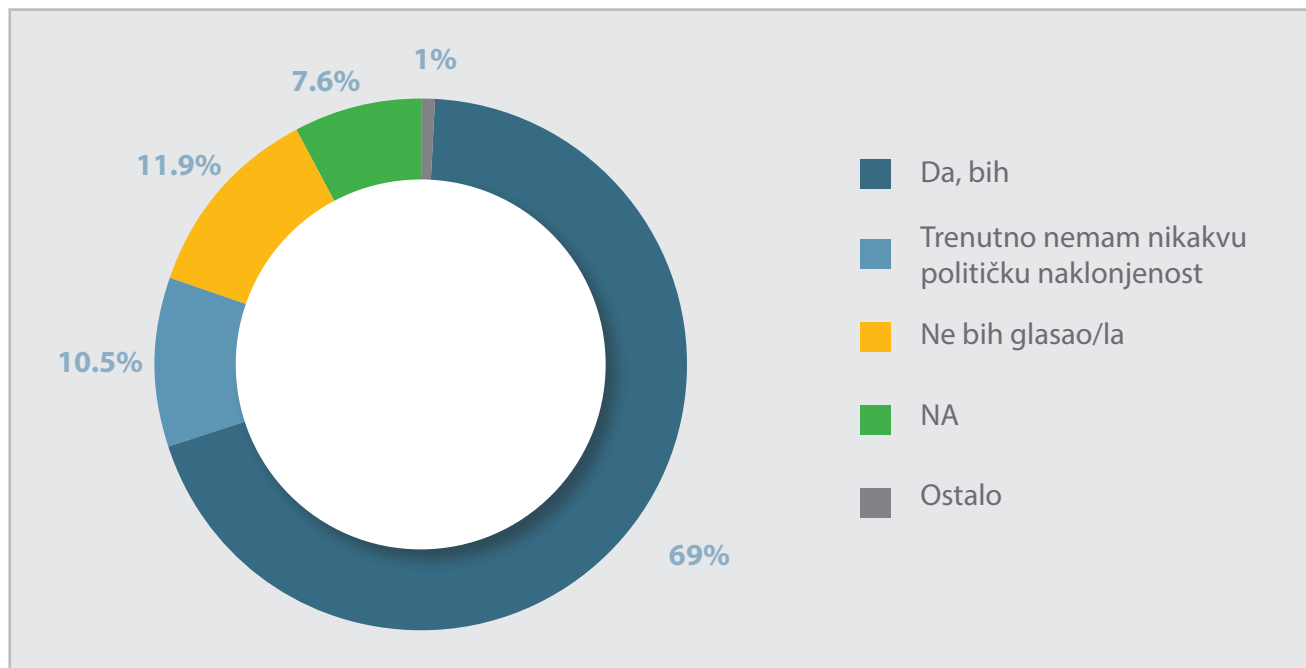
Kao i u prethodnoj anketi, etnički razvrstani podaci su pokazali značajne razlike među zajednicama na Kosovu u njihovom poverenju u izbore kao mehanizam za promene. Sve u svemu, među kosovskim Albancima, među kosovskim Srbima i među pripadnicima drugih kosovskih zajednica primećeno je smanjenje poverenja u njihov glas kao mehanizam za promene. Ukupno 1% kosovskih Srba (6,7% u aprilu 2022.) smatra da njihov glas može uticati na promene na Kosovu, za razliku od 12% pripadnika drugih kosovskih zajednica (15% u aprilu 2022.) i 33,3% kosovskih Albanaca (40,5% u aprilu 2022.). Dok ukupno 46% pripadnika drugih kosovskih zajednica ne veruje da njihov glas može uticati na promene (52% u aprilu 2022.), 44,8% kosovskih Srba (24,8% u aprilu 2022.) i 30,9% kosovskih Albanaca (25,6% u aprilu 2022.) mislili su isto. Kao i u poslednje tri ankete (april 2022, jesen 2021. i maj 2021.), broj kosovskih Srba koji veruju da njihov glas može donekle uticati na promene bio je najveći (38,1%), a zatim slede pripadnici drugih kosovskih zajednica (35,5%) i kosovski Albanci (31,3%).

SLIKA 12 Percepcija različitih zajednica o tome da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu

Anketa Pulsa javnosti iz novembra 2022. takođe se raspitivala o verovatnoći da će ispitanici glasati ako se centralni izbori održe uskoro, kao i o njihovim preferencijama za glasanje. Nalazi ukazuju na smanjenje verovatnoće da će glasati među ispitanicima u poređenju sa aprilom 2022. Ukupno 69% ispitanika (76,7% u aprilu 2022.) glasalo bi za određenu političku stranku ili koaliciju, ako bi se centralni izbori održali uskoro. Gotovo identično rezultatima ankete iz aprila 2022. godine, 11,9% ispitanika ne bi glasalo (11,1% u aprilu 2022.), 10,5% nema nikakve političke preferencije (6,8% u aprilu 2022.), a 7,6% njih je odbilo da odgovori.

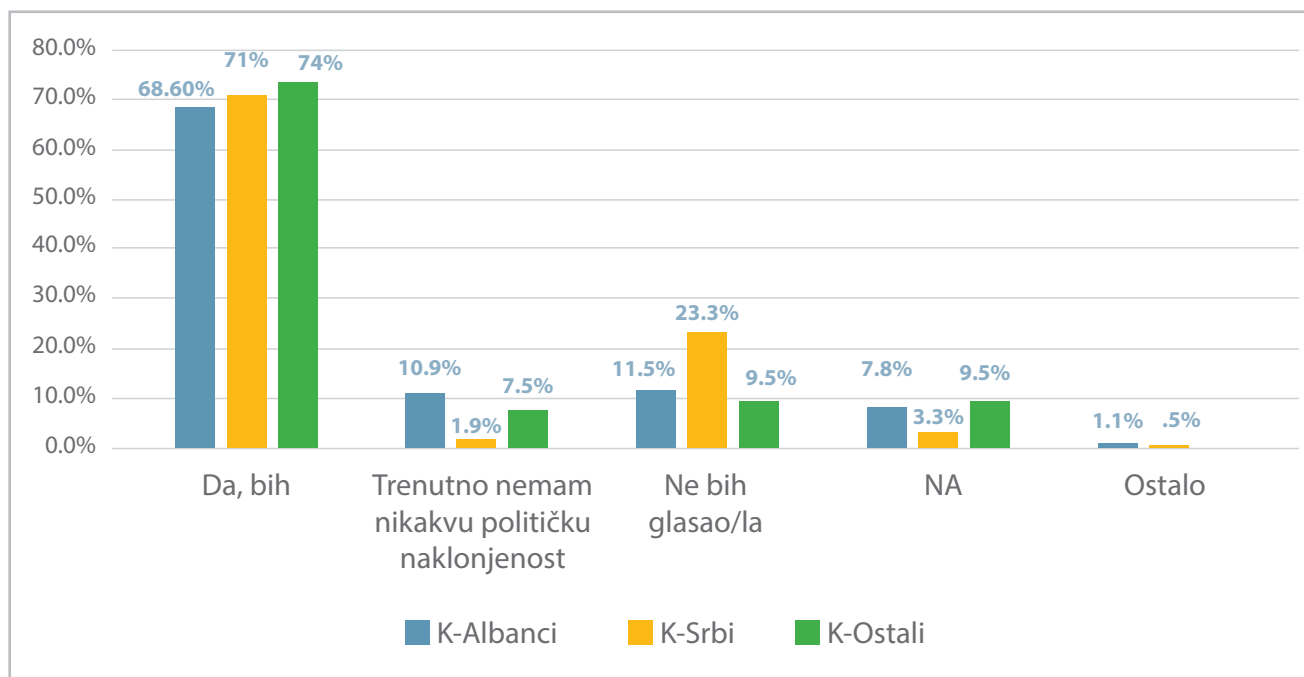
SLIKA 13 Verovatnoće da će ispitanici glasati ukoliko bi se centralni izbori održali uskoro

Podaci razvrstani po polu pokazali su dva trenda u novembru 2022: prvo, došlo je do smanjenja verovatnoće da će glasati i kod muškaraca i kod žena, a drugo – slično prethodnoj anketi – više muškaraca bi glasalo ako bi izbori bili održani uskoro, nego žene. Tačnije, 70,6% muškaraca i 67,6% žena bi glasalo da se centralni izbori održe u bliskoj budućnosti. U aprilu 2022. ove brojke su iznosile 81,1% za muškarce i 76,8% za žene, dok je u maju 2021. bilo 83,7% za muškarce i 82% za žene. Ove brojke su bile niže nego u decembru 2020. godine, kada se 93,4% muškaraca i 92,2% žena izjasnilo da će glasati.

Etnički razvrstani podaci ukazuju na značajno povećanje verovatnoće da glasaju među kosovskim Srbima (71%) u poređenju sa 52,4% u aprilu 2022. Ukupno 57,6% kosovskih Srba je reklo da bi glasalo u jesen 2021. i 42,9% u maju 2021. i 59,1% će verovatno glasati u decembru 2020. Verovatnoća da će glasati kosovski Albanci značajno se smanjila, sa 68,6% onih koji bi glasali, u poređenju sa 79,5% u aprilu 2022, jeseni 2021. (77,5%) i maju 2021. (77,3%). Manje pripadnika drugih kosovskih zajednica bi glasalo u novembru 2022. (74%) nego u aprilu 2022. (88%) i jeseni 2021. (78%), ali više nego u maju 2021. godine (70,2%). Ukupno 10,9% kosovskih Albanaca (7,4% u aprilu 2022, 6,9% u jesen 2021. i 5,8% u maju 2021), 1,9% kosovskih Srba (5,7% u aprilu 2022. i u jesen 2022. i 14,8% u maju 2022.) , a 7,5% pripadnika ostalih kosovskih zajednica (4,5% u aprilu 2022, 6% u jesen 2022 i 9,5% u maju 2021) nije imalo nikakve političke preferencije, dok 11,5% (9,6% u aprilu 2022, 10,9% u jesen 2022 i 9,6% u maju 2021) kosovskih Albanaca, 23,3% (18,6% u aprilu 2022, 17,1% u jesen 2022. i 22,9% u maju 2021) kosovskih Srba i 9,5% (6% u aprilu 9% 2022. jesen 2021. i 9,5% u maju 2021.) pripadnika drugih kosovskih zajednica izjavili su da neće glasati ako izbori budu održani uskoro. Na ovo pitanje odbilo je da odgovori ukupno 9,5% pripadnika ostalih kosovskih zajednica, zatim 7,8% kosovskih Albanaca i 3,3% kosovskih Srba.

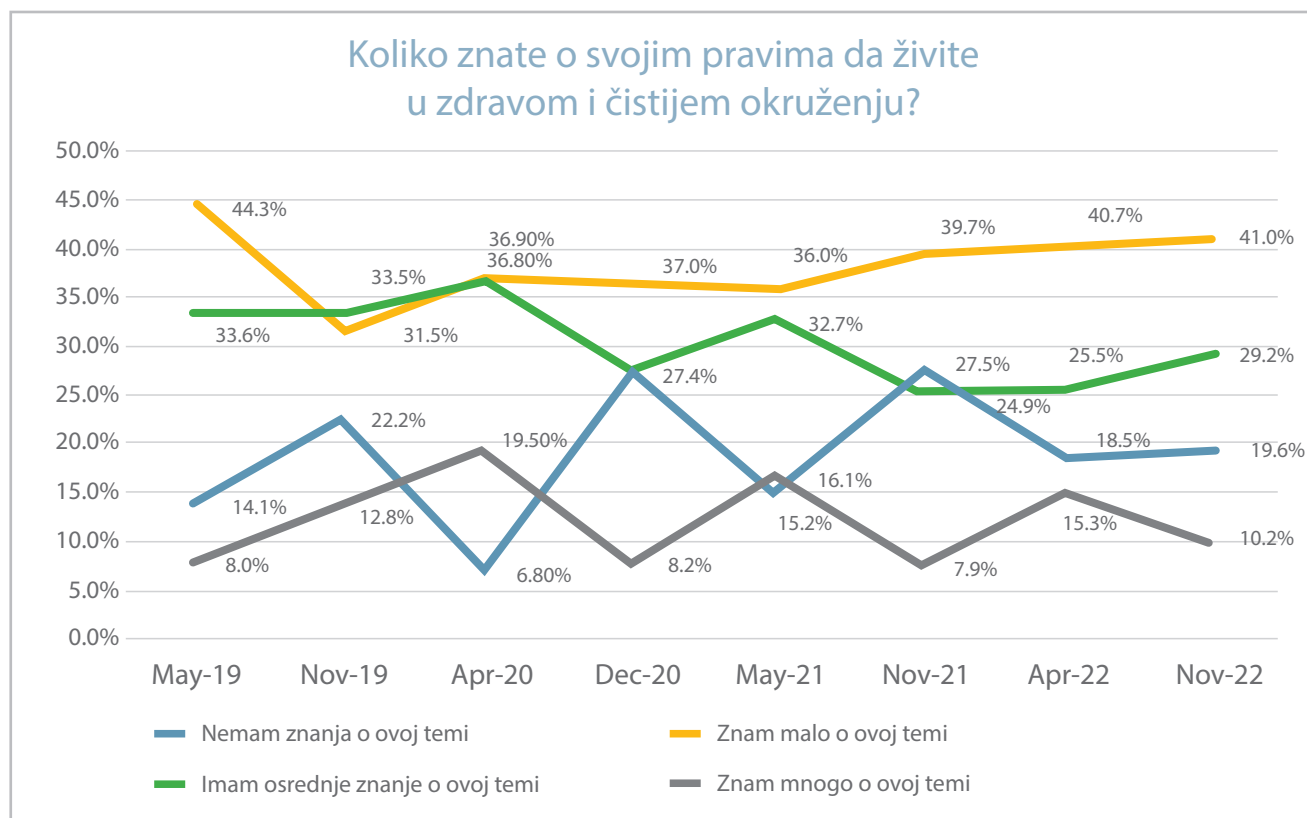
SLIKA 14 Verovatnoća da će ispitanici glasati, njihova naklonjenost za glasanje, etnički razvrstani podaci

ŽIVOTNA SREDINA

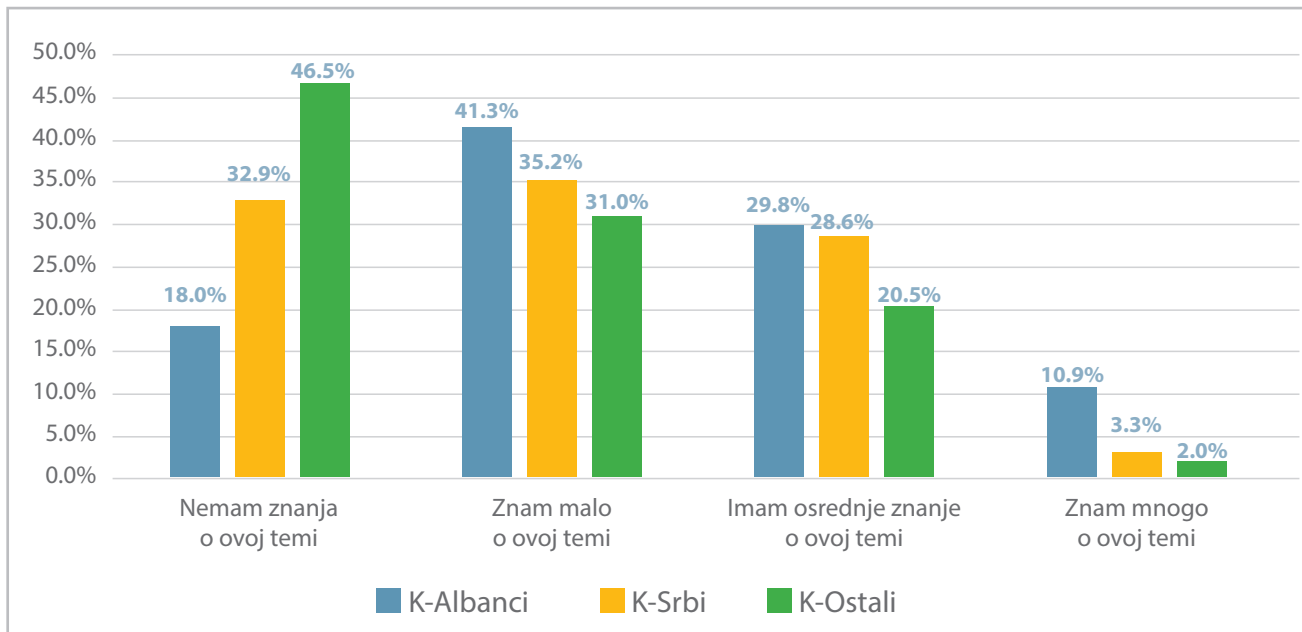
Ispitanici su takođe pitani o njihovom znanju o pravu na život u zdravoj i čistoj životnoj sredini. Istraživanje javnog pulsa iz novembra 2022. godine pokazalo je da postoji razlika u broju ljudi koji tvrde da imaju mnogo znanja o svom pravu na život u zdravoj i čistoj životnoj sredini u odnosu na april 2022. Ukupno 10,2% (15,3% u aprilu 2022. 7,9% u jesen 2021. i 16,1% u maju 2021.) rekli su da znaju mnogo o ovoj temi; 29,2% (25,5% u aprilu 2022, 24,9% u jesen 2021. i 32,7% u maju 2021) tvrdilo je da je prosečno znanje; a 41% (40,7% u aprilu 2022., 39,7% u jesen 2021. i 36% u maju 2021.) ispitanika je reklo da malo zna o ovoj temi. Ukupno 19,6% (18,5% u aprilu 2022, 27,5% u jesen 2021. i 15,2% u maju 2021) izjavilo je da nema saznanja o svom pravu da živi u čistoj i zdravoj životnoj sredini.

SLIKA 15 Svest ispitanika o njihovom pravu da žive u zdravom i čistom okruženju

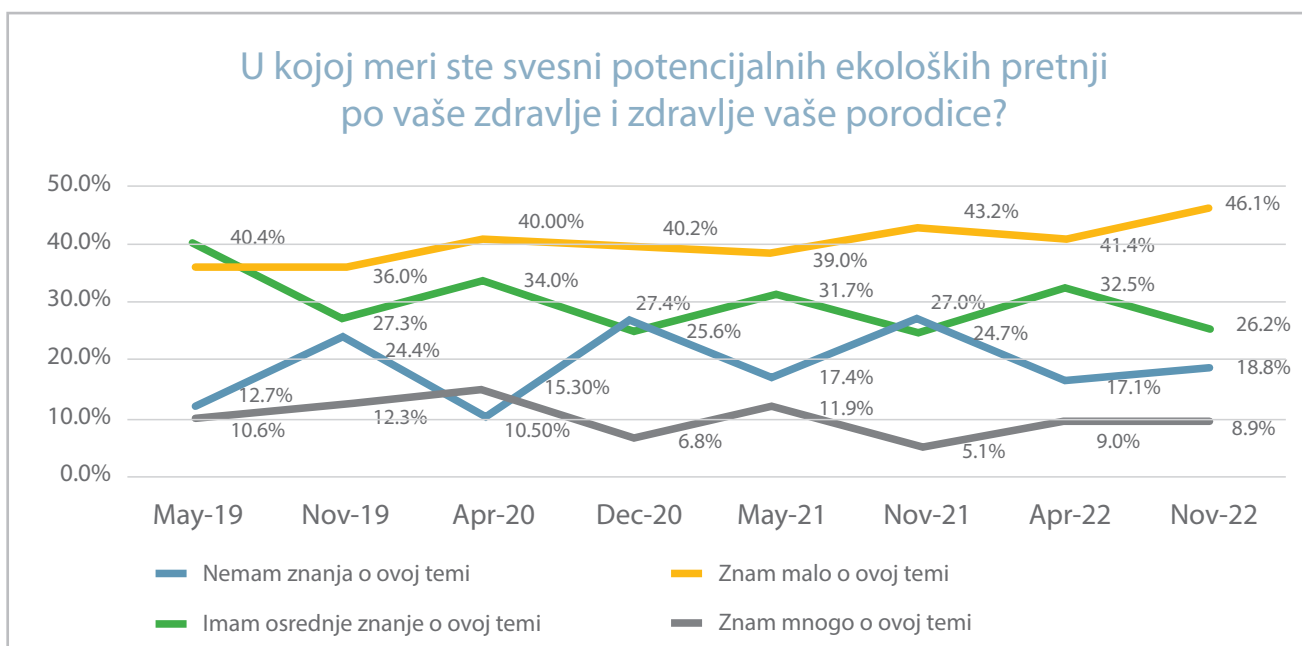
Etnički razvrstani podaci pokazali su značajne razlike između različitih zajednica na Kosovu u pogledu njihove svesti o pravu na život u zdravoj i čistoj sredini. Ukupno 46,5% pripadnika ostalih kosovskih zajednica, 32,9% kosovskih Srba i 18% kosovskih Albanaca izjavilo je da nema saznanja o ovom pitanju, što (osim kosovskih Srba) predstavlja porast nepoznavanja od aprila. 2022 (38,6% kosovskih Srba, 34,5% ostalih kosovskih zajednica i 17,1% kosovskih Albanaca). Pripadnici ostalih kosovskih zajednica predstavljaju najveći deo ispitanika (46,5%) koji su izjavili da nemaju znanja o ovoj temi. Kosovski Albanci predstavljaju najveći udeo ispitanika sa prosečnim znanjem o ovoj temi (29,8%). Kosovski Albanci su takođe prednjačili u tome da znaju malo o ovoj temi (41,3%) kao i da znaju mnogo o ovoj temi (10,9%), zatim slede kosovski Srbi (3,3%) i pripadnici drugih kosovskih zajednica (2%).

SLIKA 16 Svest ispitanika o njihovom pravu da žive u zdravom i čistom okruženju, etnički razvrstani podaci

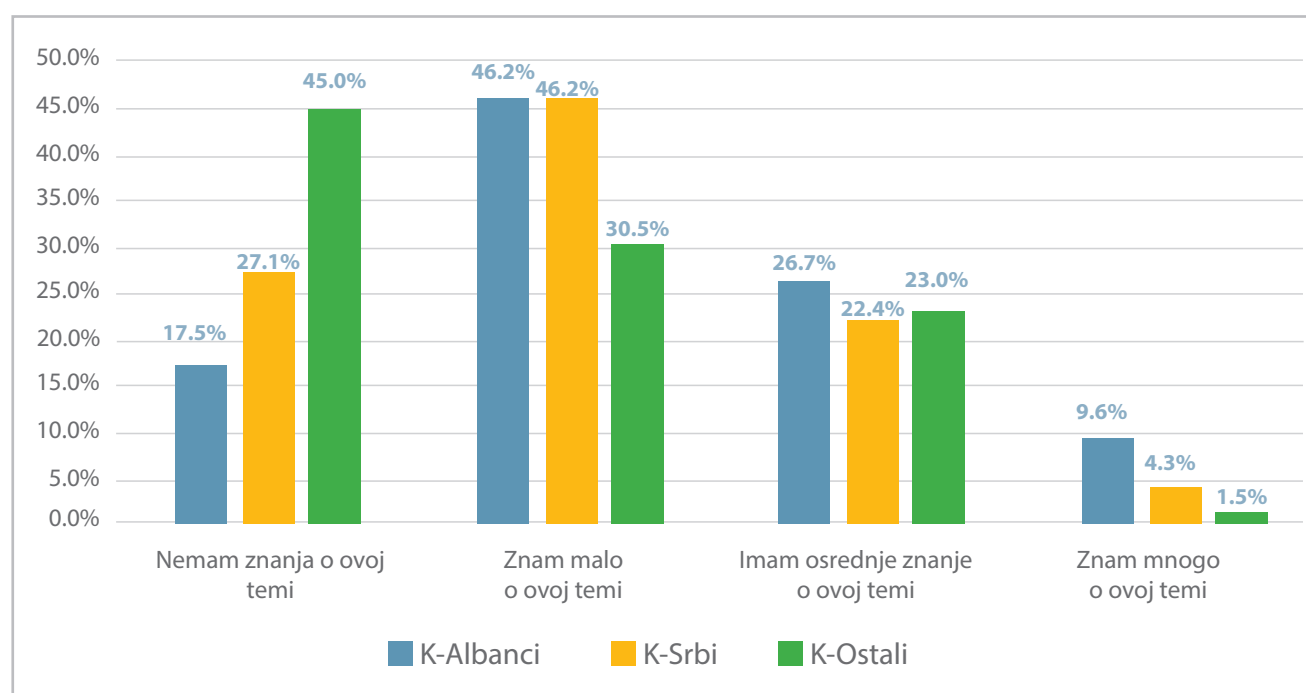
Istraživanje javnog mnjenja iz novembra 2022. takođe je istraživalo svest ispitanika o potencijalnim pretnjama životne sredine po njihovom i zdravlju njihove porodice. Dok je 8,9% (9% u aprilu 2022. i 5,1% u jesen 2021.) ispitanika izjavilo da je potpuno svesno ovih pretnji, 72,3% (73,9% u aprilu 2022. i 67,9% u jesen 2021.) ispitanika izjavilo je da imaju malo ili prosečno znanje o ovoj pretnji. Ukupno 18,8% (17,1% u aprilu 2022. i 27% u jesen 2021.) ispitanika izjavilo je da nema saznanja o potencijalnim ekološkim pretnjama po svoje zdravlje i zdravlje njihove porodice. Kao i prethodna anketa, podaci razvrstani po polu su pokazali da muškarci (8,8%) i žene (9%) imaju slična znanja o ovoj temi. Više muškaraca (29%) nego žena (23,4%) imalo je prosečno znanje o ovoj temi, ali manje muškaraca (44,1%) nego žena (48,1%) ima malo znanja o ovoj temi. Nešto više žena (19,5%) izjavilo je da ne zna o ovoj temi od muškaraca (18,2%).

SLIKA 17 Svest ispitanika o potencijalnim ekološkim pretnjama po zdravlje njih i njihovih porodica

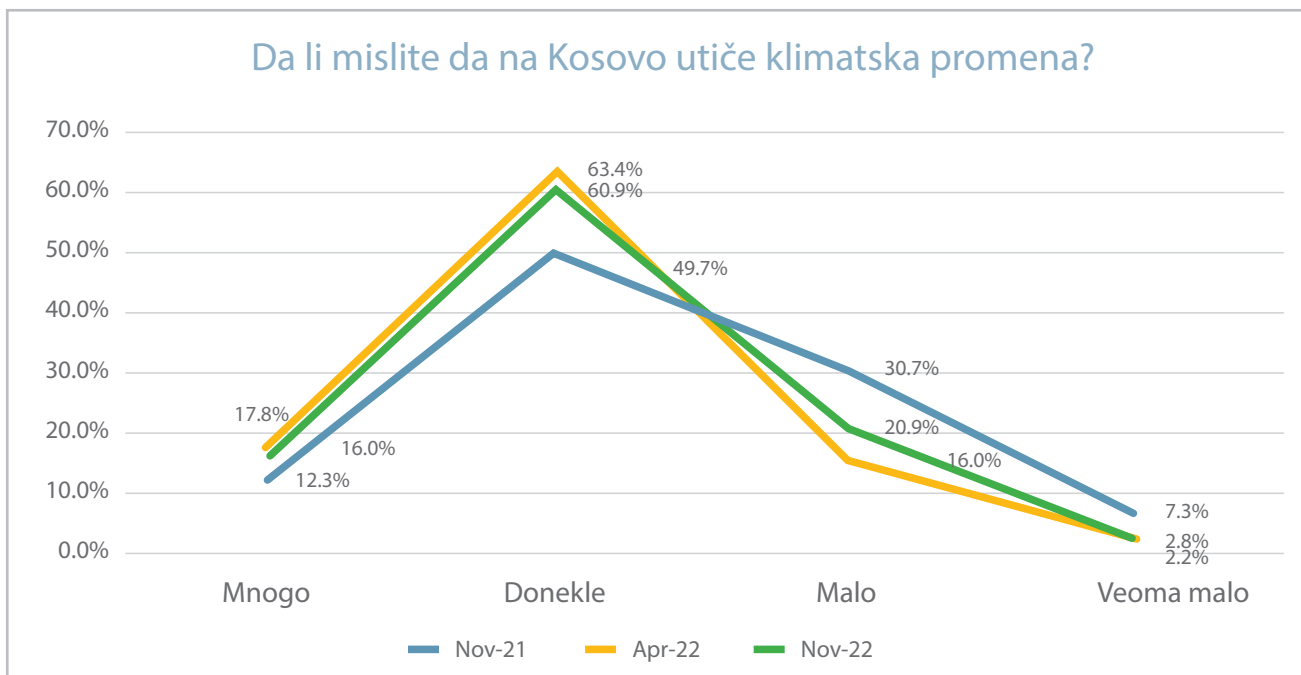
Kao što je prikazano na Slici 18 u nastavku, etnički razvrstani podaci su istakli razlike u znanju između etničkih grupa u vezi sa potencijalnim ekološkim pretnjama po zdravlje i zdravlje porodice, kao i razlike u poređenju sa anketom iz aprila 2022. Ukupno 45% pripadnika ostalih kosovskih zajednica, 27,1% kosovskih Srba i 17,5% kosovskih Albanaca izjavilo je da nema znanja o ovoj temi. Najveća razlika u odnosu na aprilsko istraživanje javnog mnjenja je povećanje broja ostalih kosovskih zajednica (29,5%) i pad broja kosovskih Srba (32,4%) koji nemaju znanja o ovoj temi. Pripadnici ostalih kosovskih zajednica predstavljaju najveći deo ispitanika koji su izjavili da nemaju znanja o ovoj temi (45%). Kosovski Srbi i kosovski Albanci su imali podjednako malo znanja o ovoj temi (46,2%). Kosovski Albanci prednjačili su po prosečnom znanju (26,7%), nešto više od pripadnika drugih kosovskih zajednica (23%) i kosovskih Srba (22,4%). Sa podjednakim procentom kao u prethodnoj anketi, prednjačili su i kosovski Albanci sa dosta znanja o ovom pitanju (9,6%), zatim kosovski Srbi (4,3%) i pripadnici drugih kosovskih zajednica (1,5%).

SLIKA 18 Svest ispitanika o potencijalnim ekološkim pretnjama po zdravlje njih i njihovih porodica, etnički razvrstani podaci

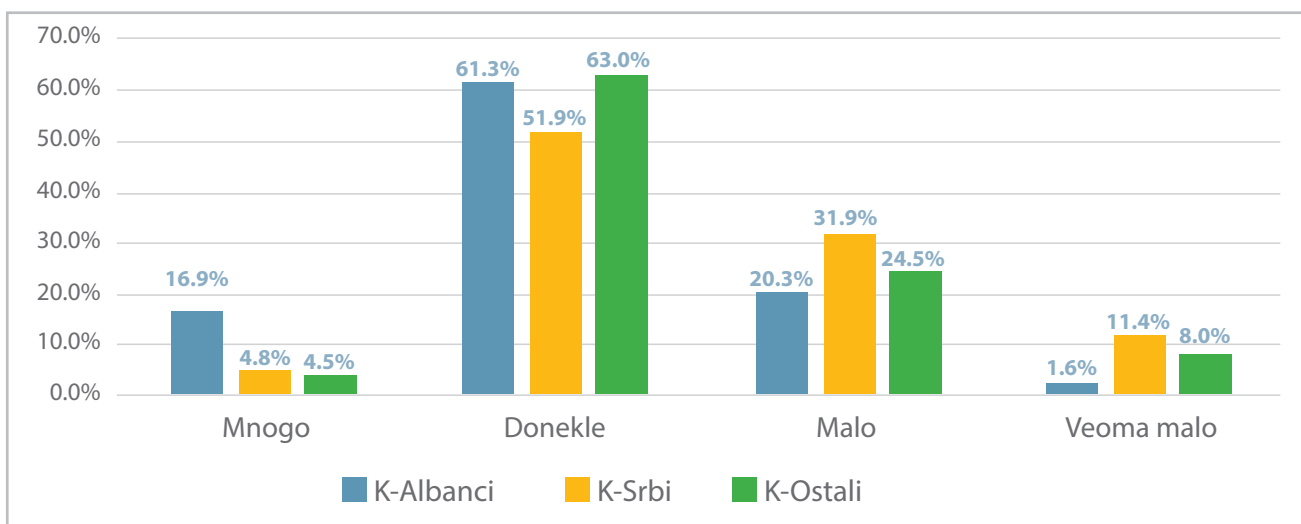
Po treći put zaredom, ispitivanje javnog mnjenja Puls javnosti takođe se raspitalo o svesti o klimatskim promenama. Ukupno 17,8% (18% u aprilu 2022. i 12,3% u jesen 2021.) veruje da je Kosovo pogođeno klimatskim promenama, a 60,9% (63,4% u aprilu 2022. i 49,7% u jesen 2021.) veruje da je donekle pogođeno klimatskim promenama. Ukupno 20,9% (16% u aprilu 2022. i 30,7% u jesen 2021.) veruje da klimatske promene imaju mali uticaj, dok za 2,2% (2,8% u aprilu 2022. i 7,3% u jesen 2021.) klimatske promene imaju veoma mali uticaj na Kosovo. Podaci razvrstani po polu nisu pokazali velike razlike u percepciji muškaraca i žena o uticaju klimatskih promena na Kosovo: ukupno 78,5% (83,2% u aprilu 2022. i 61,6% u jesen 2021.) muškaraca i 75,4% (79,3% u aprilu 2022. i 62,6% u jesen 2021.) žena veruje da je Kosovo mnogo i donekle pogođeno klimatskim promenama, dok 21,6% (16,8% u aprilu 2022. i 38,3% u jesen 2021.) muškaraca i 24,6% žena (20,5% u aprilu 2022. i 37,4% u jesen 2021.) veruje da klimatske promene malo i veoma malo utiču na Kosovo.

SLIKA 19 Svest ispitanika o uticaju klimatskih promena na Kosovu

Etnički razvrstani podaci su pokazali da 78,2% (82,5% u aprilu 2022. i 62,7% u jesen 2021.) kosovskih Albanaca veruje da na Kosovo u velikoj meri i donekle utiču klimatske promene, a zatim sledi 67,5% pripadnika drugih kosovskih zajednica (64,5% u aprila 2022. i 66% u jesen 2021) i 56,7% kosovskih Srba (64,3% u aprilu 2022. i 51,9% u jesen 2021). Ovo poslednje je dovelo (43,3%) do verovanja da je Kosovo malo i veoma malo pogođeno klimatskim promenama (35,7% u aprilu 2022. i 48% u jesen 2021.), a zatim slede pripadnici drugih kosovskih zajednica (32,5% u poređenju sa 35,5% u aprilu 2022. i 34% u jesen 2021.) i kosovski Albanci (21,9% u poređenju sa 17,5% u aprilu 2022. i 37,4% u jesen 2021.).

SLIKA 20 Svest ispitanika o uticaju klimatskih promena na Kosovu, etnički razvrstani podaci

METODOLOGIJA

Nalazi predstavljeni u ovom sažetku zasnovani su na istraživanju javnog mnjenja koje je anketiralo 1.306 ispitanika na Kosovu starijih od 18 godina, od 21. oktobra do 3. novembra 2022. Uzorak je uključivao isti broj muškaraca i žena iz svih kosovskih opština i regiona, koji obuhvataju kako gradska tako i ruralna područja. U pogledu etničke zastupljenosti, uzorak je uključivao 896 kosovskih Albanaca, 210 kosovskih Srba i 200 pripadnika drugih kosovskih zajednica (kosovske Aškalije, kosovski Bošnjaci, kosovski Egipćani, kosovski Goranci, kosovski Romi i kosovski Turci). Istraživanje je zasnovano na višestepenom nasumičnom uzorkovanju verovatnoće i sprovedeno je putem intervjua licem u lice. Uzorak je reprezentativan za domaćinstva na Kosovu.⁵

PONDERISANJE UKUPNE POPULACIJE

Istraživanja javnog pulsa preterano su uzorkovala manjine kako bi se podaci razvrstali po etničkoj pripadnosti. Međutim, prilikom izračunavanja ukupnih brojeva, tim Pulsa javnosti ponderiše podatke stvarnim brojkama stanovništva. Od 2002. godine korišćeni su sledeći procenti za ponderisanje ukupne populacije:

Kosovski Albanci:

88%

Kosovski Srbi:

6%

Pripadnici ostalih kosovskih zajednica:

6%

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine i zvaničnim podacima Kosovske agencije za statistiku, trenutni etnički sastav na Kosovu je sledeći:

Etnička grupa	Ukupna populacija	Procenat od ukupne populacije
Kosovski Albanci	1,616,869	92.93
Kosovski Srbi	25,532	1.47
Kosovski Turci	18,738	1.08
Kosovski Bošnjaci	27,533	1.58
Kosovski Goranci	10,265	0.59
Kosovski Romi	8,824	0.51
Kosovske Aškalije	15,436	0.89
Kosovski Egipćani	11,524	0.66
Ostali, odbili da se izjasne i nedostupni	5,104	0.29
Ukupno	1,739,825	100.00

⁵ U sažetku se koriste termini procenat i procentni poen. Procentni poen je brojčana razlika između dva procenta; dok je procenat odnos izražen kao deo od 100. Procenat se odnosi na stopu promene, dok procentni poen meri stvarni iznos promene.

Kada bi se ovi brojevi pratili za ankete Pulsa javnosti, ponderisanje bi bilo sledeće:

Kosovski Albanci:

93%

Kosovski Srbi:

2%

Pripadnici ostalih kosovskih zajednica:

5%

Međutim, s obzirom na to da kosovski Srbi na severu Kosova nisu učestvovali na popisu 2011. godine, uz opšte zapažanje da je stopa učešća kosovskih Srba u ostatku Kosova niža, procenjena je potreba da se doda još 34.000 kosovskih Srba, što dovodi ukupan broj kosovskih Srba razmatranih za potrebe ove studije iznosi 59.532. Ovo je takođe povećalo ukupan broj stanovnika Kosova na 1.773.825. Kada su ove promene uzete u obzir, ponderisanje u anketama Pulsa javnosti primenjeno je na sledeći način:

Kosovski Albanci:

92%

Kosovski Srbi:

4%

Pripadnici ostalih kosovskih zajednica:

4%

IZRAČUNAVANJE INDEKSA

ID je kombinovani prosek zasnovan na nivou slaganja ili neslaganja ispitanika sa sledećim dešavanjima na Kosovu: stepen slobodnih i pravičnih izbora, nadgledanje Skupštine, učinak centralnih institucija, nezavisnost pravosudnog sistema, sloboda izražavanja i medija, postojanje civilnog društva za nadzor, Ustav i zakoni zasnovani na ljudskim pravima i da li lokalna i centralna izvršna vlast rade u skladu sa prioritetima ljudi. ID je kontinuirana mera koja se kreće od 0 do 3, pri čemu ocena od 0 do 1,5 znači da većina ispitanika smatra da demokratizacija nije na pravom putu, a ocena od 1,5 do 3 znači da se većina ispitanika slaže da je demokratizacija koja je u toku na pravom putu.

IEP je kombinovani prosek koji se izračunava na osnovu procene ispitanika o povoljnim ili nepovoljnim ekonomskim uslovima na Kosovu. Konkretno, ispitanici ocenjuju sledeće uslove: očekivanja u pogledu ukupnih prihoda porodice, uslove zaposlenja u narednih šest meseci i procenu trenutnih uslova poslovanja i zapošljavanja. IEP je kontinuirana mera koja se kreće od 0 do 3 gde raspon od 0 do 1,5 ukazuje na nepovoljnu procenu ekonomske situacije od strane većine stanovništva, a opseg od 1,5 do 3 ukazuje na povoljnu ocenu većine.

NOVEMBAR 2022